

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านระม หมู่ที่ 4 ตำบลโคกสูง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางสาวศรีนวล เพ็ญโคกสูง: การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านระงม หมู่ที่ 4 ตำบล โคกสูง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา: อ.ดร.สาనుชน กลาง, 67 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านระงม หมู่ที่ 4 ตำบล โคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ ของการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ปัจจัยบวกและปัจจัยลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย กระบวนการสร้างเครือข่าย องค์การเพื่อการเรียนรู้ และตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านระงม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 โดยวิธีการศึกษาเอกสารข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ จากการจัดเวทีชาวบ้าน การสังเกต และการสัมภาษณ์ชาวบ้านระงม และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านระงม บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยกองทุนหมู่บ้านระงม เกิดจากความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี ระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านระงม มีการจัดโครงสร้างขององค์กรอย่างชัดเจน และการแบ่งหน้าที่ในการทำงานของคณะกรรมการอย่างลงตัว การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองทางกองทุนหมู่บ้านระงม ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สมบูรณ์มากพอที่จะพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากชุมชนภายนอกอยู่บ้าง สมาชิกในหมู่บ้าน มีความร่วมมือร่วมใจ มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยการศึกษาจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามวันสำคัญทางศาสนา

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

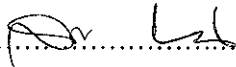
ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

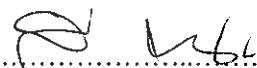
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
สารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาบริหารจัดการและประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อ.ดร.सानุช ณ ถลาง)

กรรมการสอบ

.....

(อ.ดร.सानุช ณ ถลาง)

.....

(ผศ.ดร.อัญชิตี วรรณรักษ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

.....

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน ๖ ๒๕๖๕ พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากความร่วมมือและความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่านซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัยทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- รองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทร์มพรรย์
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- อาจารย์สุริยา สมุทคุปต์ ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต ไช้มุกด์ ผู้สอนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
- รองศาสตราจารย์ ดร.ไท ทิพย์สุวรรณกุล ผู้สอนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
- อาจารย์ ดร.सानุช ณ ถลาง อาจารย์ที่ปรึกษา
- อาจารย์ ดร.อัญชลี วรรณรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
- พัฒนาการตำบลโคกสูง
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ พี่น้อง ในหมู่บ้านที่ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

(นางสาวศรินवल เพ็ญโคกสูง)

บัณฑิตกองทุน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
กันยายน 2545

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ตอนที่ 1 หลักการและเหตุผล	1
ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ	1
ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
ตอนที่ 4 วิธีดำเนินการ	2
ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 ทัศนวิสัยวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์	4
ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านระงม พ.ศ. 2544	5
ตอนที่ 3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
ตอนที่ 4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9
ตอนที่ 5 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระงม หมู่ที่ 4 ตำบล โคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.....	10
ตอนที่ 6 หลักการประเมินโครงการ แบบซิปโมเดล (CIPP Model).....	11
ตอนที่ 7 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	12
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	15
ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ	15
ตอนที่ 2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	17
ตอนที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	18
ตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	19
ตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	19

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมิน โครงการ	23
ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	23
ตอนที่ 2 ผลการประเมินโดยภาพรวม.....	42
ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้.....	46
ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	47
ตอนที่ 5 สรุปการทำสารนิพนธ์.....	48
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	51
ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล	51
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ.....	53
บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก	56
ภาคผนวก ก แผนที่ตำบล โคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.....	57
ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านระงม.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ตอนที่ 1 หลักการและเหตุผล

ผลจากการบริหารประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 8 ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าด้านเดียว ไม่ได้มีการพัฒนาด้านสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันไปอย่างจริงจัง ส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจนลง ค่านิยมของคนในประเทศเปลี่ยนไปเป็นสังคมนิยมบริโภค เกิดการอพยพแรงงานจากสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อมเกิดมลพิษ ทรัพยากรธรรมชาติเสียหาย และสังคมอ่อนแอ คนในประเทศคิดยาเสพติดเพิ่มขึ้น รัฐบาลโดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 ล้านบาท เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน และกระตุ้นเศรษฐกิจในฐานะรากของประเทศให้ดีขึ้น รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต นอกจากนี้ยังใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการกระจายอำนาจการบริหารให้กับท้องถิ่น เพื่อให้มีการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และวางรากฐานเศรษฐกิจแบบยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ผ่านการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินความจำเป็นเร่งด่วนของประชาชน

กองทุนหมู่บ้านระดม เป็นกองทุนหนึ่งที่ได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งเป็นกองทุน 1 ล้านบาท และเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนให้มีความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงได้มอบทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อทำการศึกษาและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามนโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของรัฐอย่างไร มีปัจจัยสนับสนุนและขัดขวางอย่างไร

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อให้ทราบว่าการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถทำให้หมู่บ้านมีเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ของสมาชิกอย่างไร
2. เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบใดบ้าง ที่เป็นโอกาสและอุปสรรคที่จะทำให้การบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านระดมสามารถดำเนินงานได้ตามนโยบายของรัฐ

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดทฤษฎี

การประเมินโครงการนี้ใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินซิบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นกระบวนการกำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกการตัดสินใจ

ประเด็นที่ใช้ประเมินแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบซิบ (CIPP Model) ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ประเมินก่อนดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการว่ามีปัญหา และความเหมาะสมที่จะต้องดำเนินโครงการหรือไม่
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) ประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ ว่าควรมีการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการหรือไม่

ตอนที่ 4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านระงมมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. เลือกใช้ทฤษฎีซิบ(CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล
 - 2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต และจากแบบสอบถาม
 - 2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) ผู้ประเมินเลือกใช้ข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล ที่สามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กชช.2 ค จปฐ. ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้กองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้านระงม สมุดบัญชีของกองทุนหมู่บ้านระงม และรายงานการประชุมต่างๆ ของหมู่บ้านระงม

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มี 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นตัวเลข สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เช่น รายได้ของชาวบ้าน รายได้ของกองทุนหมู่บ้านระดม จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นการบรรยายความ เกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติ สามารถนำมาวิเคราะห์คุณลักษณะ วิเคราะห์เนื้อหา เช่น ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ทัศนคติของชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้าน เข้ามาสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาในครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ทราบว่าการบริหารจัดการของชุมชนมีความเข้มแข็ง มีเงินหมุนเวียน มีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้นอย่างไร หลังจากมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาสู่ชุมชน
2. ทราบว่ามีปัจจัยใดที่ส่งเสริม และขัดขวาง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดมต่อไป

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

นโยบาย

รัฐบาลโดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 ล้านบาท เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน และกระตุ้นเศรษฐกิจในฐานะรากของประเทศไทยให้ดีขึ้น รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต นอกจากนี้ยังใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการกระจายอำนาจการบริหารให้กับท้องถิ่น เพื่อให้มีการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และวางรากฐานเศรษฐกิจแบบยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ผ่านการพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินความจำเป็นเร่งด่วนของประชาชน

1. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือนการควบคุมดูแลซึ่งกันและกันของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กองทุนสวัสดิการ ธนาคารหมู่บ้านกองทุนอาชีพ

1.2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

1.3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและด้านการจัดการกองทุน

1.4. การติดตามประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

2.1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2.2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารการเงินทุนของตนเอง

2.3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.4. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2.5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านระดม พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา

หมวด 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น

การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”(6)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านระงม

หมู่ที่ 4 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระงม ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยในการอดออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระงม

โดยกำหนด วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน คือ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก และเพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม สำหรับคุณสมบัติของสมาชิกกองทุนจะต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านระงมเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และเป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม และจะต้องมีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มหรือองค์กรชุมชนเป็นรายๆ ละ 10 บาท และค่าหุ้นๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท สมาชิกแรกเข้า จะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสามารถชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้นได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี กองทุน

เงินฝากสัจจะ สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสัจจะทุกเดือนๆ ละเท่าๆ กันในวงเงินไม่ต่ำกว่า 30 บาทและสูงสุดไม่เกินห้าร้อยบาทต่อเดือน และสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากสัจจะได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี พร้อมกันนี้สมาชิกสามารถถอน และปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

ประเภทการกู้ยืม และวงเงินกู้ สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงิน ต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้าง และ/หรือ เพิ่มรายได้ ทุกรายจ่ายจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน วงเงินกู้ สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุน มีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทและจะต้องทำสัญญาเงินกู้ และสัญญาผู้ค้ำประกัน โดยใช้สมาชิก

ของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน การชำระคืนเงินกู้ จะต้องเลือกชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นรายเดือน หรือรายปีแต่ต้องไม่เกิน 1 ปี

2. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน ในวงเงินรายละไม่เกินสี่พันบาท และจะต้องทำสัญญาเงินกู้ การชำระคืนเงินกู้คืน จะต้องชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยไม่เกิน 120 วัน อัตราดอกเบี้ย

- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้อยู่ระหว่างหนึ่งบาทต่อเดือน
- อัตราดอกเบี้ยเงินฝากอยู่ระหว่างเจ็ดต่อปี

ค่าปรับ ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ ให้ผู้กู้เสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รองรับโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ ดังนี้

- เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละสิบ
- เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละยี่สิบ
- เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ ในอัตราร้อยละห้า
- เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละสิบ
- เป็นทุนการศึกษาและการพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละสิบ
- เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละสิบ
- เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละสิบ
- เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละสิบห้า
- อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร ในอัตราร้อยละห้า

ตอนที่ 3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการ จัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม ต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
3. วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน
4. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ตอนที่ 4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริงของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้าน, จำนวนครัวเรือน, อาชีพของประชากร, ผลผลิตของประชากร และรายได้เฉลี่ยของประชากร
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น
 - จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - วันที่มีการเลือกคณะกรรมการ
 - เงินทุนหมู่บ้าน
 - คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. การเตรียมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - ระเบียบข้อบังคับ มีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้แล้วหรือไม่
 - วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยใคร
4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - จำนวนกลุ่ม และองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน
 - ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสมาชิกแล้ว
 - จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของการถือหุ้น การออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค และเงินให้เปล่า
 - การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน หรือ ธกส.
 - หมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความร่วมมือ หรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้านและชุมชน หรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน และชุมชนเมืองหรือไม่

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง

ตอนที่ 5 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระงม หมู่ที่ 4 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ จะต้องทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการขอกู้อย่างชัดเจนและจะต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
2. พิจารณาสมาชิกที่ขอกู้เงินกองทุนว่ามีความสามารถในการชำระหนี้หรือไม่
3. พิจารณาประวัติในการกู้ยืมจากกองทุนอื่น หรือหนี้สินอื่น ที่ผ่านว่ามีประวัติดีหรือไม่
4. เมื่อคณะกรรมการรับโครงการจากสมาชิกแล้ว จะเรียกประชุมคณะกรรมการทั้ง 15 คน เพื่อพิจารณาอนุมัติเงินกู้ร่วมกันที่ละราย
5. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติขอกู้รายหนึ่งต้องไม่เกิน ห้าหมื่นบาท
6. โครงการที่สมาชิกขอกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน แต่จะให้กู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่าย หรือการเก็งกำไรไม่ได้ ในวงเงินไม่เกินรายละ สี่พันบาท
7. สมาชิกที่ขอกู้เงินกองทุนจะต้องทำสัญญาเงินกู้ไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด
8. สมาชิกที่ขอกู้เงินกองทุนจะต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกัน โดยผู้ค้ำประกันและผู้กู้จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน
9. สมาชิกที่กู้เงินจะต้องส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเมื่อสิ้นปีปีบัญชีทุกราย
10. สมาชิกจะต้องส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด 1 ปี
11. ถ้าสมาชิกผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ สมาชิกผู้กู้จะต้องเสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.5 บาทต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

12. ถ้าสมาชิกไม่ส่งเงินต้น การกู้ยืมครั้งต่อไปคณะกรรมการจะไม่อนุมัติเงินกู้ให้กับครอบครัวของผู้กู้และผู้ค้ำประกัน และให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบในการใช้เงินคืน

ตอนที่ 6 หลักการประเมินโครงการ แบบชิปโมเดล (CIPP Model)

การประเมินโครงการนี้ใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิปของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นกระบวนการกำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกการตัดสินใจ นักประเมินนิยมใช้เพราะจะทำให้รู้ถึง ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้อย่างดี ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

ประเด็นที่ใช้ประเมินแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินก่อนดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการว่ามีปัญหา และความเหมาะสมที่จะต้องดำเนินโครงการหรือไม่ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อม จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย

วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธีคือ

- Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ “ถ้า...แล้ว”
- Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งทำให้ทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เพราะ Congruence Mode จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Contingency Mode ใช้เพื่อการปรับปรุง

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินโครงการ เป็นต้น ซึ่งจะแตกต่างในการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น เช่น วิธีการที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คุณค่าของการประเมินกระบวนการ ไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่นๆ เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม และการประเมินปัจจัย การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่า การประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ ว่าควรมีการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการหรือไม่ โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย โดยที่การประเมินสภาวะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยรวม ส่วนการประเมินผลผลิตจะพิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ

การประเมินปัจจัยและผลผลิตต่างกันตรงที่ การประเมินปัจจัยจะประเมินก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมินสภาวะแวดล้อมกำหนดสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินผลผลิต การประเมินปัจจัยก็แสดงสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิตที่ใช้การประเมินปัจจัยเป็นพื้นฐาน ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัย คือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เลือก

การประเมินผลผลิตเป็นการประเมินว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการจะประเมินว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ การประเมินทั้ง 2 ชนิด จะให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อควบคุมและพัฒนาระบบการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ ถ้าไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็จำเป็นต้องรู้ว่าระเบียบปฏิบัติที่ตั้งใจไว้นั้นได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ การประเมินกระบวนการจะให้สารสนเทศสำหรับทำความเข้าใจในข้อนี้ และถ้าปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายถึงระเบียบปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเช่นนั้นออกมา

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง มีการถือผู้ค้ำชูโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการ

กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือที่ชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภาระกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้ทุนการศึกษาหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสมิใช่ทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของรัฐวิสาหกิจ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการ ประเมินบัณฑิตดังกล่าวทางนี้

การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน การติดตามช่วยแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุน ทุกระดับมีแนวทางพัฒนาทั่วโลก ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการร่วมมือกับภาครัฐ ประชาคมทุกระดับร่วมเป็นกลไก ตรวจสอบ ให้กองทุนล้านบาทบริหารได้มีประสิทธิภาพเพื่อประชาชนจริง ๆ ทำอย่างจริงจัง

จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งในการเป็นผู้นำให้มากขึ้น ให้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ด้วยการร่วมกันวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและข้อจำกัดต่างๆ จากนั้นก็จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มคน เช่น เรื่องการวิเคราะห์กิจกรรมที่แก้ปัญหาได้จริง การทำธุรกิจชุมชนเน้นเรื่องตลาด การเขียนโครงการและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการแบบโปร่งใสตรวจสอบได้ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธี การประชุมชาวบ้านแบบสร้างสรรค์ เป็นต้น

จำนวนวงเงินที่กำหนดให้สมาชิกกู้แต่ละรายมีนั้นไม่เพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพที่เริ่มลงทุนในระยะแรกที่ต้องใช้เงินทุนสูง และยังต้องการเงินทุนหมุนเวียนระหว่างดำเนินกิจการด้วย เช่น ตู้ซ่อมรถ ทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกในระยะเวลา 1 ปี ตามระเบียบอาจจะไม่เพียงพอสำหรับผู้ยื่นไปลงทุนที่ต้องใช้เวลาในการคืนทุนเกิน 1 ปี เช่น ทำสวน เลี้ยงวัว ตู้ซ่อมรถ ในระยะเวลา 1 ปีอาจจะยังไม่เห็นผล ซึ่งเป็นผลทำให้ไม่สามารถคืนได้

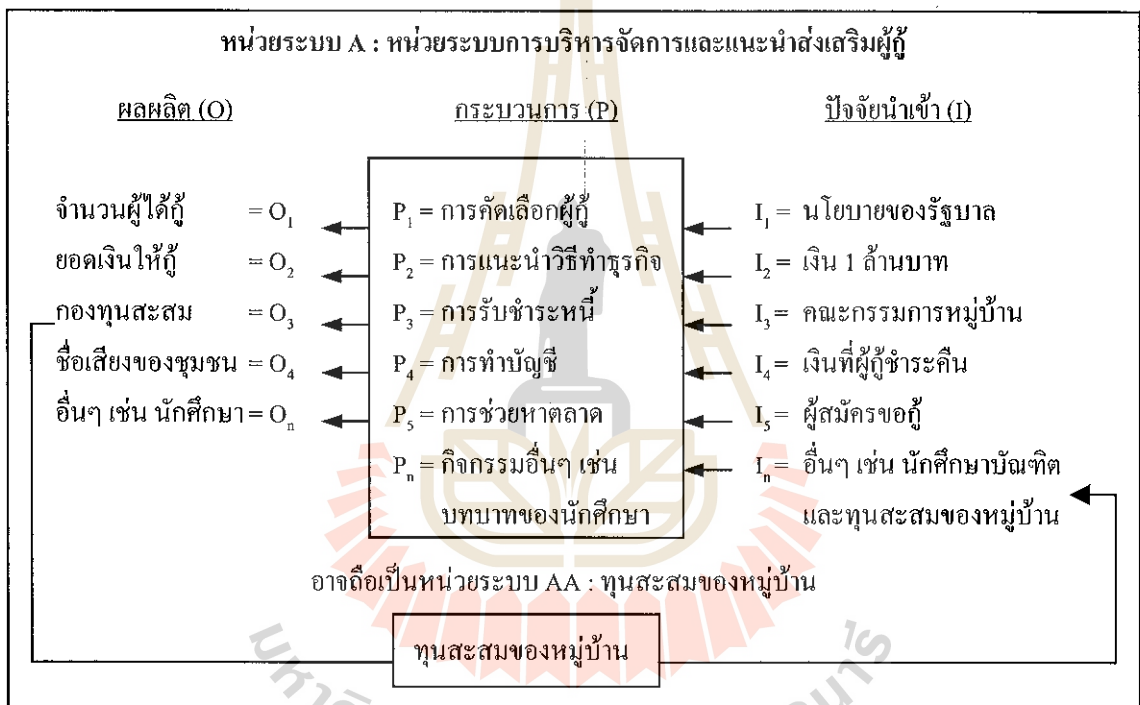

บทที่ 3

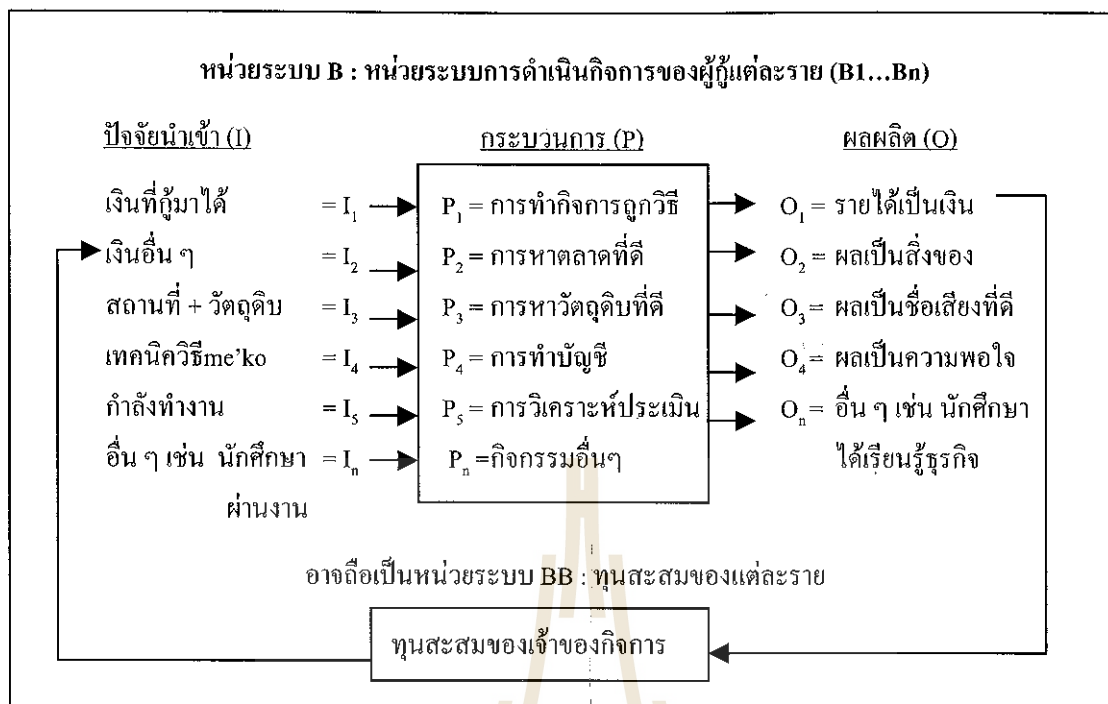
วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินเชิงระบบ เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปร สำหรับเก็บข้อมูล ในรูปของ ซิฟฟ์โมเดล ดังแผนภาพข้างล่างนี้

หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบ สะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วงคือหน่วยระบบ AA หน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ มีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ O ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภาพ

หน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบดำเนินการของผู้ดูแลรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟ่วง คือ หน่วยระบบ BB หน่วยระบบ B คล้ายกับหน่วยระบบ A คือเป็นหน่วยระบบของผู้ดูแลรายคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้ดูแลราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B เช่นสภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

แนวคิดและรูปแบบการประเมิน

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสกริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งได้จำแนกการประเมินออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก

การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินโครงการระยะต่อไป

การประเมินผลรวม (Sumative Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ

2. การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก

เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น และนำผลกระทบอื่นๆ มาร่วมพิจารณาคัดสินคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพที่สามารถรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อน

นอกจากนี้สคริปเวเน ได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้อง เช่น จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้
2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในผลของการดำเนินโครงการที่มีต่อผู้รับบริการ โครงการ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) ให้ความหมายของการประเมินคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน โดยนำเสนอรูปแบบการประเมินเคาทิแนนซ์ (Stake's Countenance Model)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิปของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ เป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อย กรอบแนวคิดในการประเมินแบบชิปจึงเป็นที่นิยมใช้กันกว้างขวาง เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

ตอนที่ 2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาอาจเป็น บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งมีลักษณะที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้ ประเภทของประชากรที่นำมาประเมินนั้นมี 2 ประเภท ดังนี้

1. ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) หมายถึง ประชากรที่สามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด
2. ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) หมายถึง ประชากรที่ไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด

เมื่อสามารถกำหนดประชากรที่จะใช้ประเมินได้แล้ว จะต้องกำหนด “หน่วยการวิเคราะห์” (Unit of Analysis) ในการประเมิน ซึ่งหน่วยการวิเคราะห์ต้องมีความสัมพันธ์ลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกขึ้นมาจากระชากรตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการประเมิน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้ประเมินนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร
2. ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

ในการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนที่เพียงพอและมีคุณลักษณะที่สะท้อนคุณลักษณะของประชากรได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

1. ตัวแปร คือ สิ่งที่มีผลต่อการดำเนินงานเก็บรวบรวมและประมวลผลข้อมูล เพราะตัวแปรอาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนตามโครงสร้าง ในการประเมินกองทุนตัวแปรเป็นแบบคุณลักษณะ เช่น อายุ เพศ วัย การศึกษา สถานะทางสังคม เจตคติ ฯลฯ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีผลต่อการดำเนินงานของกองทุนได้
2. ตัวชี้วัด คือ ข้อความที่ระบุประเด็นที่ต้องการประเมินจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ตามตัวชี้วัดด้านกายภาพ เช่น จำนวนเงินและบุคคลที่ได้กู้ยืม และตัวชี้วัดด้านคุณลักษณะ เช่น ความรู้สึก ความคิดเห็น ที่มีต่อสิ่งนั้นๆ อาทิ การยอมรับผลการตัดสินใจของสมาชิกส่วนมาก ฯลฯ ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการได้แก่
 - 2.1 ตัวชี้วัดของปัจจัยเบื้องต้น เป็นตัวชี้วัดที่ระบุความสอดคล้องของประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของปัจจัยเบื้องต้นกับผลที่ได้รับ หรือตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า
 - 2.2 ตัวชี้วัดของกระบวนการ เป็นตัวชี้วัดที่ระบุกระบวนการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลาว่ามีความสำเร็จที่เกิดขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด
 - 2.3 ตัวชี้วัดของผลผลิต เป็นตัวชี้วัดที่ระบุจำนวนหรือคุณภาพของผลผลิตที่ได้รับหลังจากโครงการได้ดำเนินการจนสิ้นสุด
 - 2.4 ตัวชี้วัดของผลกระทบ เป็นตัวชี้วัดที่ระบุผลกระทบหรือผลลัพธ์ของโครงการที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินการโครงการสิ้นสุดไปแล้วระยะหนึ่ง หรือจะวัดจากตัวชี้วัดบริบทของกองทุนหมู่บ้านที่แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ
 - 2.4.1. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทภายนอก ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
 1. ความยากจนของประเทศ
 2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
 4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
 5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
 7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- 2.4.2. ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดภายในท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
 2. สภาพปัจจุบัน
 3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
 4. ด้านวัฒนธรรม
 5. ด้านอื่นๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม
 6. สักยภาพด้านความดีและความไม่เข้มแข็งของชุมชน

ตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การสังเกต (Observation) สังเกตพฤติกรรม หรือปฏิบัติการของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง แล้วบันทึกข้อมูลที่สังเกตเห็น

การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลเชิงลึกใช้การสัมภาษณ์ทั้งแบบปลายเปิด คือ เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้สัมภาษณ์กำหนดคำตอบให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบได้ เช่น ใช่-ไม่ใช่ เป็น-ไม่เป็น เป็นต้น และแบบปลายปิด คือ เป็นการสัมภาษณ์ให้ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสตอบอย่างอิสระเช่น เพราะอะไร ทำไม อะไร เป็นต้น

การสอบถามหรือแบบสำรวจ (Questionnaire) เป็นรายคำถามที่จัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ เช่น ใช้คำถามที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น หรือ ความรู้สึก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ บร. ต่างๆ ดังนี้

1. การสังเกต ใช้เก็บข้อมูลใน บร. 5, 6, 10, 12
2. การสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลใน บร. 1, 2, 3, 4, 7, 9, 11
3. การสอบถามหรือแบบสำรวจ ใช้เก็บข้อมูลใน บร. 1, 3, 9,

ตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของประเด็นที่ต้องการประเมิน

แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้นๆ

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต และจากแบบสอบถาม

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) ผู้ประเมินเลือกใช้ข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของข้อมูล ที่สามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กชช.2 ค จปฐ. ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้กองทุนหมู่บ้าน ระเบียนกองทุนหมู่บ้านระงม สมุดบัญชีของกองทุนหมู่บ้านระงม และรายงานการประชุมต่างๆ ของหมู่บ้านระงม

ลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นตัวเลข สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นการบรรยายความ เกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติ สามารถนำมาวิเคราะห์คุณลักษณะ วิเคราะห์เนื้อหา เช่น ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้านฯ เข้ามาสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดข้อมูล และตัวชี้วัด กำหนดข้อมูลจากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์
2. กำหนดแหล่งข้อมูล พิจารณาแหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ข้อมูล พร้อมกับกำหนดขอบเขตของ ข้อมูลที่จะมีข้อมูลที่ต้องการครบถ้วนสอดคล้องกับความต้องการ
3. เลือกกลุ่มตัวอย่าง
4. เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. เลือกเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถามหรือแบบสำรวจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร.1 – 12 ดังนี้

- บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่มีการจัดเก็บแล้ว คือข้อมูลมือสอง ได้แก่ กชช.2ค จปฐ. เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลของหมู่บ้าน แผนที่หมู่บ้าน และการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

- บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เป็นการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่จากกลุ่มเป้าหมาย 30% ของครัวเรือนในชุมชนมีจำนวน 161 ครัวเรือน คือ 48 ครัวเรือน และสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนดกลุ่มผู้ที่จะสัมภาษณ์ได้แก่ ผู้นำชุมชน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไปในชุมชน
- บร.4 แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน รวบรวมข้อมูลจากเอกสารของกองทุนและการสัมภาษณ์กรรมการกองทุน
- บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดเวทีระดับตำบลโดยร่วมกันจัด โดยมีผู้เข้าร่วมทำเวทีประชาคม ซึ่งประกอบด้วย กรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1-2 คน หรือ ผู้ใหญ่บ้าน กำหนด
- บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์ เพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 30% ของครัวเรือนทั้งหมด 161 ครัวเรือน คือ 48 ครัวเรือน
- บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (เขียนแผนธุรกิจผู้ประกอบการ SMEs)
- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 30% ของครัวเรือนทั้งหมด 161 ครัวเรือน คือ 48 ครัวเรือน
- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน จัดเวทีสรุปบทเรียนระดับหมู่บ้านโดยเชิญคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเข้าร่วมสัมมนา
- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยแยกตามอาชีพของสมาชิก คือ อาชีพด้านการเกษตร อาชีพด้านค้าขาย อาชีพผู้ซ่อมรถ
- บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ และกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้กระบวนการ AIC

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล

แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูลเป็นต้น แล้วนำข้อมูลนั้นๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ เช่น จำนวนประชากรอายุ เพศ กลุ่มเป้าหมาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด ซึ่งได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ และจากการสังเกต แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ เช่น ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน

2.1 การวิเคราะห์ประเด็นด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการแจงประเด็นที่ประเมินเป็นประเด็นย่อยหลายๆ ประเด็น

2.2 การจัดกลุ่มเชิงคุณภาพด้วยการจำแนกประเภทของสิ่งที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 วิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ ช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย โครงการที่ส่งเสริมให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุผล ได้ถูกต้องตามสภาพของความเป็นจริง

2.4 การวิเคราะห์นโยบาย แนวคิด และความคิดเห็นของผู้บริหารโครงการ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการจากโครงการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของการประเมินโครงการ

2.5 การอนุมานวิเคราะห์ เป็นเทคนิคที่ช่วยในการวิเคราะห์สาเหตุ และการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ในการดำเนินการโครงการ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

1. ความยากจนของประเทศ

ภาวะความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อทำให้ สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 อย่างไรก็ตามปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลงตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี 2543 และร้อยละ 13.0 ในปี 2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคนในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้านคน ในปี 2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

เมื่อเทียบสถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยกับต่างประเทศโดยเปรียบเทียบ สัดส่วนผู้มีรายได้น้อยกว่า 1 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน โดยปรับอำนาจซื้อในแต่ละประเทศให้เทียบเคียงกันได้แล้ว ปรากฏว่า สัดส่วนความยากจนในประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน โดยความยากจนในประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศอินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ จีน ลาว กัมพูชา แต่สูงกว่าประเทศเกาหลีใต้และมาเลเซีย

ภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้น และสัดส่วนคนจนเริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ซึ่งคนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท คนจนสองในสามของคนจนทั้งหมด อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตร ถือครองที่ดินน้อย มีขนาดครัวเรือนใหญ่ มีอัตราพึ่งพิงหรืออัตราส่วนการเลี้ยงดูผู้สูงอายุและเด็กสูง รวมทั้งยังพบว่า คนจนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป ประกอบกับรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวนมากเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการแก้ไขปัญหาความยากจนผ่านโครงการสำคัญ 5 โครงการ และภาครัฐมีแผนงาน/โครงการต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือคนจนทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนยังมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ร่วมกันช่วยเหลือคนจน ดังนั้นสภาวะความยากจนของประเทศไทยจึงมีแนวโน้มที่ลดลง และอาจจะบรรลุเป้าหมายแผนฯ 9 ที่กำหนดสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากรในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนฯ

2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางที่จะช่วยในการส่งเสริมโดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายที่รัฐบาล

แถลงไว้ต่อรัฐสภา แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม และนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงาน ส่งเสริมการจ้างงานภาคอุตสาหกรรม นโยบายปรับบทบาทภาครัฐ นโยบายการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น

2.1 แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

ส่วนที่ 1 บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ปัจจุบันภาคธุรกิจไทยประกอบด้วยวิสาหกิจทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนกิจการ ในจำนวนนี้ กวาร์ร้อยละ 99.7 เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการและประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมาก ซึ่งอยู่นอกระบบไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

ในภาคอุตสาหกรรม แรงงานประมาณกึ่งหนึ่งและการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ. 2540 ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 ของวิสาหกิจไทย พึ่งพาดตลาดต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออกขนาดใหญ่ของไทยใช้วัตถุดิบแปรรูปขึ้นต้น และขึ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การที่จะเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิต เพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการส่งออกของไทยและการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม

นอกจากนั้นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายทั่วภูมิภาคของประเทศเป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิต และผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของราษฎรผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกลจึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

ส่วนที่ 2 ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้อยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน

ขณะเดียวกัน ปัจจัยแวดล้อมในการประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไปและยังคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้า และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ต้นทุนการสื่อสารและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยเกิดมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขันได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศ ต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่

มาตรฐานสากลและยกระดับผลิตภาพให้ทัดเทียมคู่แข่งชั้น อีกทั้งต้องมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาด
3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่และเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ส่วนที่ 3 กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาข้างต้นจึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการขึ้นมาประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก และ 32 มาตรการ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ

1. พัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่สถานประกอบการให้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและจัดความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ
3. สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัย (Modernization) และใช้ระบบ ISO และ TQM ที่เหมาะสมกับธุรกิจไทย
4. สนับสนุนการยกระดับคุณภาพสินค้าของ SMEs สู่มาตรฐานสากล
5. พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งบริการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs

1. บ่มเพาะและสร้างผู้ประกอบการใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการเดิมให้พร้อมรับการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์
2. เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกอบรมให้สนองต่อความต้องการของบุคลากรของ SMEs
3. เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

4. ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs

1. ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยายโอกาสแก่วิสาหกิจขนาดย่อม
2. ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก
4. ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดนและการตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงิน และสร้างกลไกเสริมทางการเงินเพื่อส่งเสริม SMEs

1. ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ
2. พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อ SMEs
3. จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนกับ SMEs ที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา
4. จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs และเป็นแหล่งทุนสนับสนุนการรวมกลุ่มของ SMEs
5. เพิ่มความสามารถของหน่วยงานที่ให้บริการปรึกษาแนะนำด้านการเงินแก่ SMEs

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ

1. เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs
2. พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและการบริหารเพื่อสร้างความเป็นธรรมชัดเจนข้อเสียเปรียบของ SMEs
3. ส่งเสริม SMEs ให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร
4. ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า
5. ยกกระดับขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs และการจัดทำแผนส่งเสริม SMEs ในภูมิภาคให้สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ
6. ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน

1. บ่มเพาะการจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาในอนาคต

2. ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ
3. ยกกระดับขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจและส่งเสริมให้วิสาหกิจรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบที่เป็นทางการได้
4. ผลักดันและยกระดับความร่วมมือในกลุ่มธุรกิจ

กลยุทธ์ที่ 7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนาในกลุ่มวิสาหกิจครบวงจร

1. ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มธุรกิจเพื่อประสิทธิภาพโดยรวม
2. พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจรในแต่ภูมิภาค
3. ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์
4. จัดมาตรการสนับสนุนด้านถึงอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และเงินทุน เพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนและร่วมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่าง ๆ รองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

ส่วนที่ 4 กลไกการบริหารแผน

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บทไปปฏิบัติต่อไป จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหารและประสานแผน

คาดว่าถ้าการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 3 ภาค คือ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการเสร็จสมบูรณ์ จะช่วยให้การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถผลิตฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต

2.2 นโยบายด้านอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ในช่วงปี 2544-2549 กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้จัดทำแนวนโยบายของกระทรวงฯ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 นโยบายรัฐบาล และบทบาทภารกิจของกระทรวงฯ ด้านอุตสาหกรรมไว้ดังนี้

มาตรการเร่งด่วนระยะสั้น

1. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการจัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อให้แต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาและศักยภาพของท้องถิ่นมาใช้พัฒนาสินค้า

โดยกระทรวงอุตสาหกรรมจะสนับสนุนในด้านความรู้สมัยใหม่ เทคนิคการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าเครือข่าย

2. ร่วมผลักดันการจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งแก้ไข ปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เน้นการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนพร้อมกับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ สนับสนุนการนำเครื่องจักรมาจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ในการเพิ่มทุน ทั้งนี้เพื่อ เป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการเดิม เพิ่มโอกาสและทางเลือกด้านแหล่งเงินให้ผู้ประกอบการใหม่ อันจะช่วยสร้างและรักษาฐานการผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ และการส่งออก

3. ให้ความช่วยเหลือเพื่อลดต้นทุนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม โดยจัด บริการปรึกษาแนะนำเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ การลดต้นทุนพลังงาน การ ประหยัดพลังงานและการใช้พลังงานทดแทน

4. สนับสนุนการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรม ด้วยการส่งเสริม การจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรเพื่อให้สามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ในการกู้ยืม ผลักดันความร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์เพื่อสนับสนุนสินเชื่อแก่ SMEs เร่งปรับโครงสร้างการบริหาร เพิ่มสาขา และ เพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์สินเชื่อ พร้อมทั้งลดอัตราดอกเบี้ยของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.)

5. เร่งรัดการปรับโครงสร้างภาษี เพื่อช่วยลดต้นทุนและข้อเสียเปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย

6. ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยโรงงานและการมาตรฐานอุตสาหกรรมให้ทันสมัย เอื้อต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม

7. เร่งรัดการดำเนินงานเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมทั้งด้านการผลิต การจัดการ และการตลาด ให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

8. พัฒนาสมรรถนะบุคลากรและองค์กรภาครัฐและเอกชนด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยภาคอุตสาหกรรม และด้านระบบการจัดการตามมาตรฐานสากล เช่น ISO 9000, ISO 14000, ISO 18000 และ HACCP เป็นต้น เพื่อให้มีศักยภาพพร้อมรองรับการปรับตัวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ และสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ๆ ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก สำหรับเศรษฐกิจใหม่ที่ใช้ความรู้เป็นฐาน

9. กำหนดมาตรการบรรเทาผลกระทบและเตรียมความพร้อมรับการเปิดเสรีทางการค้าทั้งจากข้อตกลง WTO AFTA และกลุ่มเศรษฐกิจอื่นๆ รวมทั้งส่งเสริมภาคเอกชนเข้ามามีส่วน

ร่วมในการให้ข้อมูลด้านการค้า การลงทุน และการวิเคราะห์ผลกระทบตามข้อตกลงภายใต้กรอบข้อตกลงและความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านการค้า การลงทุน และการวิเคราะห์ผลกระทบตามข้อตกลงภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

มาตรการระยะยาว

1. ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและการส่งเสริมการลงทุน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาไทย ศักยภาพในการผลิตและการตลาด และการใช้วัตถุดิบภายในประเทศให้สอดคล้องกับสิ่งที่พาดจากต่างประเทศ
2. เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน และเชื่อมโยงอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่จะก่อให้เกิดผลต่อเนื่องต่อการปรับโครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรมพื้นฐานของประเทศ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบเชื่อมโยงของอุตสาหกรรม
3. สร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพการพัฒนา และมีฐานความรู้ความชำนาญสูง โดยส่งเสริมให้ไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารและแปรรูปสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมที่มีคุณภาพของโลก
4. พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งผลักดันให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตและการตลาด และส่งเสริมให้ SMEs ดำเนินกิจกรรมการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
5. ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานของกองทุนร่วมทุน ตลอดจนระบบการค้าประกันสินเชื่อ เพื่อพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยจัดทำแผนพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กให้เข้าถึงแหล่งสินเชื่อ และเพิ่มปริมาณสินเชื่อ SMEs รายย่อยตามความจำเป็น
6. สนับสนุนและกำหนดมาตรฐานเพิ่มมูลค่าเพิ่มสินค้าอุตสาหกรรม สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตภาคอุตสาหกรรมเพื่อการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเพิ่มผลผลิตการผลิตรวมภาคอุตสาหกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี รวมทั้งสร้างเครือข่ายและขบวนการเพื่อการพัฒนาปัจจัยหลักที่เป็นเงื่อนไขของความสำเร็จในการเพิ่มผลผลิต เช่น พัฒนาบุคลากร เพิ่มขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

7. สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในท้องถิ่นชุมชน และภูมิภาค ให้เกิดธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีระบบการจัดการที่เข้มแข็ง และนำไปสู่การพัฒนาตามระบบบริหารคุณภาพที่ยั่งยืน โดยพัฒนากลุ่มอาชีพในท้องถิ่น ส่งเสริมการผลิตสินค้าไทย สร้างเครื่องหมายสินค้าท้องถิ่น และสนับสนุนการจัดระบบพื้นที่อุตสาหกรรมในรูปของนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่มีศักยภาพจะพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจของประเทศ โดยสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และสนับสนุนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมให้ตั้งโรงงานอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม

8. ส่งเสริมการรับช่วงและเชื่อมโยงการผลิต ระหว่างกิจการอุตสาหกรรมในลักษณะของกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อให้มีการสนับสนุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างกัน และเชื่อมโยงธุรกิจชุมชนที่เข้มแข็งกับธุรกิจอุตสาหกรรม ตลอดจนจัดตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมที่สามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกันได้และเป็นพันธมิตรกัน (Industrial Cluster)

9. กำกับดูแลสถานประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงภัย และมีมลภาวะสูง สนับสนุนให้ย้ายไปยังเขตประกอบการอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม โดยลดค่าของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมให้ได้เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ตลอดจนส่งเสริมและผลักดันการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยเน้นการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม เช่น ปรับปรุงมาตรฐานการจัดการมลพิษทางอากาศ ควบคุมคุณภาพอากาศให้สารมลพิษต่างๆ อยู่ในพิกัดมาตรฐาน บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับกิจการที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษและส่งเสริมการผลิตที่สะอาด รวมทั้งให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสถานประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมผ่านระบบการจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

10. พัฒนาระบบสารสนเทศสถานะอุตสาหกรรม และกฎระเบียบมาตรการทางการค้าและการส่งออก ให้เชื่อมโยงกันอย่างทั่วถึงระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค รวมถึงองค์กรที่เป็นกลไกบริหารส่วนระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างระบบข้อมูลเตือนภัยและเป็นข้อมูลเพื่อการปรับตัวได้ทันสถานการณ์

11. เร่งรัดการจัดตั้งสถาบันอิสระ เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในแต่ละสาขา ได้แก่ สถาบันผลิตภัณฑ์ใหม่และเครื่องเรือน สถาบันยาและเคมีภัณฑ์ สถาบันอุตสาหกรรมเซรามิกส์ และสถาบันอุตสาหกรรมพลาสติก

12. ส่งเสริมและขยายความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมและการลงทุนกับต่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเพื่อสร้างพันธมิตรทางการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ทั่วประเทศมีกระบวนการประเมินผลการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

แผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (Action plan) เป็นแผนงานที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้สนับสนุนการลงทุน และนักวิชาการ ร่วมระดมสติปัญญาความสามารถ ทำแผนปฏิบัติการรองรับแผนงานทั้ง 8 แผนงาน การจัดทำแผนปฏิบัติการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ 5 ปี ภายในปี พ.ศ. 2545 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ต่างได้ร่วมเสนอโครงการในเชิงรูปธรรม ประมาณ 440 โครงการ ซึ่งโครงการที่เสนอนั้น ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า สาระสำคัญมีความสอดคล้องและครอบคลุมทุกแผนงาน และทุกแผนงานมีเครื่องชี้วัดความสำเร็จของโครงการตามแผนงาน แผนงานหลักทั้ง 8 แผนงาน ประกอบด้วย แผนปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งมอบสินค้าที่แข่งขันได้ แผนยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยี โดยการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป้าหมาย แผนยกระดับความสามารถของแรงงานไปสู่แรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมาย แผนบ่มเพาะและเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม แผนส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ และช่องทางการในการจัดจำหน่าย แผนสนับสนุนการกระจายเคลื่อนย้ายหน่วยผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นและมีมลภาวะต่ำไปสู่ภูมิภาค และชนบท เพื่อสนับสนุนการกระจายงานและรายได้ แผนชักจูงการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีสำหรับอนาคต และแผนการจัดการอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะสูงไปยังเขตที่กำหนด และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดเพื่อลดมลภาวะ

3. ภาวะขาดดุลการค้าของประเทศ ปี พ.ศ. 2545

ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2545 มูลค่าการส่งออกยังคงมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงร้อยละ 6.3 แต่การลดลงดังกล่าวเป็นผลของราคาส่งออกที่ลดลง ในขณะที่ปริมาณการส่งออกเริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ซึ่งแนวโน้มนี้สอดคล้องกับประเทศในภูมิภาคที่มีแนวโน้มการส่งออกดีขึ้น

การส่งออกและการนำเข้ายังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ช่วงปลายไตรมาสเริ่มมีทิศทางดีขึ้น ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดยังเกินดุลในระดับสูง เงินทุนเคลื่อนย้ายยังคงมีขาดดุลสุทธิจากการชำระหนี้ของภาคเอกชนที่ไม่ใช้ธนาคารและธนาคารแห่งประเทศไทย รวมทั้งมีเงินไหลออกผ่านบัญชี Nonresident bat (NRBA) ด้วย

ดุลการชำระเงินเกินดุลสูงจากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดและการขาดดุลเงินลงทุนที่ลดลง โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำเงินทุนไหลเข้านี้ไปชำระคืนเงินกู้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF package)

สินค้าเกษตร

ข้าว ปริมาณส่งออกยังอยู่ในระดับสูง แต่ราคาที่ลดลงต่อเนื่องทำให้มูลค่าส่งออกลดลงเล็กน้อย มันสำปะหลัง ลดลงจากอุปสงค์จากตลาดสหภาพยุโรปที่ตกต่ำต่อเนื่องจากการเลี้ยงวัวลดลง เบ็ดไก่อ้แซ่เย็นแซ่แข็ง ยังขยายตัวดีทั้งปริมาณและราคาเนื่องจากรสนิยมในการบริโภคเพิ่มขึ้นทดแทนเนื้อวัว ยางพารา ปริมาณส่งออกยังขยายตัวตามความต้องการผลิตถุงมือยางในมาเลเซียรวมทั้งผลิตยางล้อในประเทศจีนและเกาหลีใต้ อย่างไรก็ตามราคาที่ลดลงต่อเนื่องจากการที่มีอุปทานส่วนเกินในตลาดโลกทำให้มูลค่าการส่งออกลดลง สินค้าประมง กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ส่งออกลดลงเนื่องจากมีอุปทานในตลาดโลกสูง แข่งขันสูง ราคาส่งออกอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งถูกกีดกันในตลาด สหภาพยุโรป โดยเข้มงวดในการตรวจสอบการตกค้าง ประกอบกับคู่แข่งได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีทำให้ขายสินค้าในราคาต่ำได้

สินค้าอุตสาหกรรม

สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูง

สินค้ากลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ ยังคงลดลงมากเมื่อเทียบกับปีก่อน แต่ตามคำสั่งซื้อสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ มีทิศทางเพิ่มขึ้นส่งผลให้การส่งออกสินค้าในกลุ่มนี้เริ่มปรับตัวดีขึ้นในช่วงปลายไตรมาส ผลิตภัณฑ์โลหะสามัญ มูลค่าส่งออกลดลง เพราะผลกระทบจากการถูกไต่สวนการทุ่มตลาดในสหรัฐฯ ยานยนต์และชิ้นส่วน ลดลงเนื่องจากอุปสงค์จากตลาดสหภาพยุโรปมีแนวโน้มชะลอตัว ขณะเดียวกันรถจักรยานยนต์ออกเลียนแบบจากจีนได้เข้ามาเป็นคู่แข่งด้วย ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ยังลดลงต่อเนื่อง เพราะอุปทานส่วนเกินจากการผลิตในประเทศที่ใช้สำหรับส่งออกมีปริมาณไม่มากนัก

สินค้าที่ใช้แรงงานสูง

เสื้อผ้าสำเร็จรูป ลดลงตามอุปสงค์ของสหรัฐฯและญี่ปุ่น การกีดกันประเทศนอกกลุ่มสหภาพยุโรป คู่แข่งจากจีนและอินโดนีเซียซึ่งจะส่งออกสินค้าคุณภาพต่ำราคาถูกเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งยังต้องแข่งกับเวียดนามซึ่งส่งออกสินค้าที่มีคุณภาพใกล้เคียงกับไทย รองเท้า ยังลดลงต่อเนื่อง ขณะที่ของเล่นประสมปัญหาการคว่ำตูดดิบและค่าขนส่งที่อยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง อัญมณีและเครื่องประดับ ลดลงตามอุปสงค์ในตลาดสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป

สินค้าที่ใช้วัตถุดิบในประเทศสูง

อาหารทะเลกระป๋อง ลดลงเนื่องจากอุปสงค์จากประเทศคู่ค้ายังซบเซา มีการแข่งขันกันด้านราคา และประสบปัญหาวัตถุดิบขาดแคลน เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน ได้รับผลพลอยได้จากเหตุการณ์วินาศกรรมที่สหรัฐฯ

4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ปี 2545

ด้านการใช้จ่ายและด้านการผลิตของภาคต่างๆ ในไตรมาสแรกมีการปรับตัวดีขึ้นในทิศทางที่สอดคล้องกับภาพรวมของประเทศ และอัตราการว่างงานลดลงในทุกภาค โดยที่อัตราเงินเฟ้อยังคงอยู่ในระดับต่ำ สะท้อนว่าการฟื้นตัวของเศรษฐกิจได้เกิดขึ้นทั่วถึงในทุกภูมิภาค โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้จ่ายครัวเรือน การใช้จ่ายภาครัฐ และการลงทุนภาคเอกชน สำหรับแนวโน้มในช่วงที่เหลือของปีคาดว่า จะขยายตัวได้ต่อไป โดยข้อมูลที่ชี้แนวโน้มในทางบวกคือ ปริมาณพื้นที่ที่ได้รับอนุมัติก่อสร้างที่เพิ่มขึ้นในทุกภาค มีการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ และดอกเบี้ยที่ลดลง และการปรับตัวดีขึ้นของการจ้างงานจะช่วยสนับสนุนให้การใช้จ่ายครัวเรือนขยายตัวต่อไปได้ ส่วนสภาพคล่องทางการเงินยังอยู่ในระดับสูงในทุกภาค

5. ความเค็ดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

หนี้ต่างประเทศรวม ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2545 ลดลง 0.5 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เมื่อเทียบกับเดือนมกราคม 2545 เพราะการชำระหนี้ของภาคเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคารและธนาคารแห่งประเทศไทย

หนี้ภาคเอกชนปรับตัวลดลง 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หนี้ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารลดลง 0.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากการที่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีชำระคืนเงินกู้ระยะยาวก่อนกำหนด และอุตสาหกรรมเครื่องคัมและบริษัทผลิตไฟฟ้าได้ถอนตราสารหนี้ที่ครบกำหนด ขณะที่หนี้ภาคธนาคารเพิ่มขึ้น 0.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เนื่องจากสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนำเงินกู้ระยะสั้นเพื่อเสริมสภาพคล่อง

หนี้ภาคทางการ ลดลง 0.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากการชำระคืนหนี้ IMF package ตามกำหนดจำนวน 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ของธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนหนี้ภาครัฐบาลเพิ่มขึ้น 0.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากผลกระทบของค่าเงินเยนที่แข็งขึ้นเป็นสำคัญ สำหรับการเบิกและการชำระคืนเงินกู้ของภาครัฐในเดือนนี้ มีจำนวนที่ใกล้เคียงกันคือ ประมาณ 0.1 พันล้านดอลลาร์ สรอ. โดยการเบิกเงินกู้เป็นไปตามโครงการเงินกู้จากธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น รวมทั้งมีการต่ออายุตราสารหนี้ระยะสั้น (Euro Commercial Paper)

โครงสร้างหนี้ต่างประเทศ สัดส่วนหนี้ระยะสั้นลดลงเหลือร้อยละ 19.1 ตามการชำระหนี้ระยะสั้นของภาคเอกชนทำให้สัดส่วนหนี้ภาคเอกชนลดลงเหลือร้อยละ 57.4

ยอดคงค้างหนี้ต่างประเทศ

ล้านดอลลาร์ สรอ.	2543	2544				2545	
		ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	ม.ค.	ก.พ.
1. ภาคทางการ	33,913	31,751	30,968	30,462	28,308	27,975	27,812
- ธปท.(ระยะยาว)	12,019	10,997	10,191	9,594	8,325	8,233	7,978
- ภาครัฐบาล	21,894	20754	20777	20868	19983	19742	19834
ระยะยาว	21,868	20730	20627	20798	19836	19595	19637
ระยะสั้น	26	24	150	70	147	147	197
2. ภาคเอกชน	45,802	44055	43331	42313	39042	37832	37500
ระยะยาว	31,134	29534	28232	27766	25819	25449	25222
ระยะสั้น	14,668	14521	15008	14547	13223	12383	12278
2.1 ภาคธนาคาร	12,157	11557	11107	10303	9354	8600	8675
ระยะยาว	31,134	29534	28323	27766	25819	25449	25222
ระยะสั้น	5,426	5583	5842	5413	5020	4281	4282
2.1.1 ธนาคารพาณิชย์	3,921	4007	3811	3408	3262	2832	2925
ระยะยาว	2,580	2462	2210	1875	1765	1702	1666
ระยะสั้น	1,341	1545	1601	1533	1497	1130	1259
2.1.2 วิเทศธนกิจ	8,236	7550	7296	6895	6092	5768	5750
ระยะยาว	4,151	3512	3055	3015	2569	2617	2727
ระยะสั้น	4,085	4038	4241	3880	3523	3151	3023
2.2 ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	33,645	32498	32224	32010	29688	29232	28825
ระยะยาว	24,403	23560	23058	22876	21485	21130	20829
ระยะสั้น	9,242	8938	9166	9134	8203	8102	7996
รวม(1+2)	79,715	75806	74299	72775	67350	65807	65312
ระยะยาว	65,021	61261	59141	58158	53980	53277	52837
ระยะสั้น	14,694	14545	15158	14617	13370	12530	12475

6. บรรยายทัศนคติความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

ที่ผ่านมา ดำเนินงานของหมู่บ้านเป็นเรื่องราวที่บอกเล่าให้ลูกหลานได้รับรู้ถึงความเป็นมาของชุมชนทั้งที่บางเรื่องเป็นเรื่องราวที่ลุ่มลึกบ่งบอกถึงจุดเด่นของวัฒนธรรม เด็กเล็กในชุมชนได้รับการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ จากโลกความเป็นจริงจากการยอมรับ จากการรับเพาะ เพื่อเป็นเบ้าหลอมทั้งทางความคิด ทางปัญญา

จากการจัดระบบการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ที่มุ่งเน้นให้การสนับสนุนตามทิศทางในการขยายธุรกิจในแต่ละยุคสมัย เช่น สมัยนายทฯ เปรม และนายทฯชาติชาย ระบบเศรษฐกิจไทยขยายตัว จะเร่งผลิตวิศวกรออกมาจำนวนมาก เป็นต้น เมื่อนักศึกษาจบการศึกษาแล้วจะมุ่งสู่ระบบกระแสทุนนิยม โดยเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่รับใช้ภาคธุรกิจ รับใช้คนมีฐานะ คนจนจะอยู่รอดได้ ถ้าสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นคนรับใช้ของระบบทุนนิยมเท่านั้น ค่านิยมของคนไทยที่เปลี่ยนไปนี้ ทำให้นักศึกษาชนบทที่เข้ามาศึกษาในเมืองจำนวนมากปฏิเสธที่จะกลับไปทำงานในชนบท ส่วนใหญ่อยากอยู่ในเมือง อยากอยู่ใกล้ศูนย์กลางของการพัฒนา เช่น ข้าราชการพยาบาลออกมาไว้วางยเรื่องการ ไปใช้ทุนในโรงพยาบาลต่างจังหวัด ใกล้เคียง เป็นต้น ผลผลิตทางการเกษตรที่เก็บเกี่ยวได้ส่วนใหญ่จะส่งเข้าโรงงานในเมืองเพื่อแปรรูปและส่งออกนอกประเทศ แรงงานในหมู่บ้านมุ่งหน้าสู่โรงงาน และแสวงโชคในเมืองใหญ่ ทำให้ชนบทเต็มไปด้วยคนชราที่ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูเด็ก ทรพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ไฟฟ้า น้ำ ฯลฯ ถูกนำไปใช้เพื่อกระแสการพัฒนาที่ไม่รู้จักจบ

7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ร้านค้าสะดวกซื้อได้ผุดขึ้นมากมายทั่วไปในกรุงเทพฯ และขยายออกไปยังต่างจังหวัด ทั้งยังมีแนวโน้มจะขยายมากขึ้นเป็นลำดับ แม้ว่าในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างนี้ เพียงมีทำเลที่ตั้งอยู่ในย่านที่มีคนสัญจร ไปมาพลุกพล่านก็สามารถลงทุนเปิดร้านสะดวกซื้อและเปิดบริการลูกค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง ร้านสะดวกซื้อเกิดขึ้นจากการยอมรับความคิดตามวัฒนธรรมตะวันตกที่ว่า ต้องให้บริการลูกค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง เนื่องจากผู้คนมีวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนไป คนใช้ชีวิตประจำวันทั้งกลางวันและกลางคืนกันมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะทั้งเรื่องงานและการเที่ยวพักผ่อนหลังเลิกงาน ยุทธศาสตร์การตลาดที่มองเห็นว่าในช่วงเวลากลางคืนนั้นไม่มีผู้อื่นให้บริการ สัดส่วนผู้บริโภคนำลิ้มลองที่สามารถได้ส่วนแบ่งตลาดมากขึ้น

ประเทศไทยยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกได้ง่าย และปล่อยให้สิทธิพลในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับวัยรุ่นที่ยอมรับอาหารของชาวตะวันตก เช่น แฮมเบอร์เกอร์ พิซซ่า KFC มากกว่าการปรุงอาหารไทยของคุณแม่

หากย้อนไปถึงสมัยก่อนที่ผู้คนที่ต้องพึ่งร้านขายของชำใกล้บ้าน แม้ในยามฉุกเฉินก็ยังยืม และขอเชื้อมาก่อนได้ ร้านขายของชำกลายเป็นศูนย์รวมของหมู่บ้านที่ชาวบ้านสามารถแวะมาพบปะพูดคุย เป็นศูนย์รวมการกระจายข่าวสารของหมู่บ้านการไปมาหาสู่กันทุกวันและทุกครั้งจะมีความสัมพันธ์เปรียบประหนึ่งญาติมิตรสหายที่รู้จักกันทั่วไป ความสัมพันธ์ได้ขยายไปสู่หลายๆครัวเรือนในหมู่บ้านจนทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของผู้คนในชุมชนนั้นๆ

ร้านสะดวกซื้อได้ทำลายสภาพสังคมรูปแบบเดิมให้เสื่อมสลาย สภาพสังคมที่พึ่งพาอาศัยกันกลายเป็นสังคมตัวใครตัวมัน มีการหักทลายที่ไม่จริงใจเกิดขึ้น ไม่สามารถขอยืมหรือขอเชื่อได้ต่อไป และคงเป็นเช่นเดียวกับสภาพสังคมวัฒนธรรมของตลาดสดที่กำลังเสื่อมสลายลงไป พร้อมกับการก่อกำเนิดของร้านขายส่งขนาดใหญ่ สำหรับบางคนภาพของตลาดสดในช่วงเช้าเป็นกิจกรรมที่น่าพิสมัย ภาพพ่อค้าแม่ค้าเตรียมของมาขายที่ตลาดในช่วงเช้า ผู้ซื้อต้องตื่นแต่เช้าเพื่อไปให้ทันก่อนตลาดวาย เป็นกิจวัตรที่คุ้นตา เสียงจ้อกแจ้กจอแจแข่งกับแสงอาทิตย์ในยามรุ่งอรุณดูสนุกสนานร่าเริง หรือตลาดในช่วงเย็น ก็ทำให้เห็นภาพของคนเลิกงานออกไปจับจ่ายซื้อของเพื่อเตรียมทำกับข้าวเมื่อเย็นที่จะได้กินกันพร้อมหน้าพร้อมตาทั้งครอบครัว

คนเริ่มเปลี่ยนมาซื้อของในตลาดสดคิดแอร์กันมากขึ้น ถึงแม้ของบางอย่างจะมีราคาแพงกว่าที่ขายในตลาดสดทั่วไปแต่ผู้คนที่ยินดีซื้อ ร้านสะดวกซื้อได้นำไปสู่ระบบการผูกขาดทางการตลาดก่อให้เกิดระบบปลาใหญ่กินปลาเล็กแทนระบบอุปถัมภ์ ล้มเลิกระบบการเกื้อกูลกัน

บริบทระดับท้องถิ่น

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านระงมได้เกิดขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2344 หรือประมาณ 200 ปีได้ บ้านระงมเป็นหมู่บ้านแรกที่ตั้งอยู่ในบริเวณนี้มีวัดสว่างอารมณ์ และโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2460 ตั้งอยู่ในหมู่บ้านซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งแรกของตำบลโคกสูง ต่อมาชุมชนได้ขยายตัวมากขึ้นจึงมีการแยกหมู่บ้านออกไปอีก 3 หมู่บ้านคือ บ้านหัวสระหมู่ 5 แยกเมื่อปี พ.ศ. 2500 บ้านมะม่วงพัฒนา หมู่ 7 แยกเมื่อปี พ.ศ.2534 บ้านระงมพัฒนา หมู่ 6 แยกเมื่อปี พ.ศ.2539 และในปี พ.ศ. 2541 โรงเรียนได้ย้ายไปอยู่ที่บ้านมะม่วงพัฒนาหมู่ 7

เดิมในหมู่บ้านเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งน้ำ และป่าไม้ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมีอาชีพเก็บของป่า ลำสัตว์ ทำนา ทำสวน ปลูกผักเป็นอาหาร มีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันซึ่งทำให้มีประเพณีต่างๆขึ้น เช่น มีการลงแขกเกี่ยวข้าว ลงแขกตีข้าว การขนทรายเข้าวัดในวันสงกรานต์ และต่อมาก็รู้จักค้าขาย โดยนำผัก ปลา เข้าไปขายตลาดในเมือง ในระยะแรกๆ จะเก็บผัก จับปลาที่มีขึ้นเองตามธรรมชาติไปขาย ต่อมาผักปลาเริ่มลดน้อยลงเนื่องจากมีการสร้างที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น จึงได้มีการปลูกและเลี้ยงสัตว์เพื่อขายซึ่งเป็นการสร้าง

รายได้นอกฤดูการทำนา ปัจจุบันเนื่องจากสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการคมนาคมได้เปลี่ยนไปจึงทำให้ การดำรงชีวิต ค่านิยม และการประกอบอาชีพ ก็เปลี่ยนไปจากเดิม มีความหลากหลายมากขึ้น การคมนาคมของหมู่บ้านก็มีถนนสายหลักของหมู่บ้าน 2 สายคือ ถนนสุระนารายณ์ และถนนโคกสูงขามทะเลสอ การเดินทางในอดีตจะเป็นการเดินทางเท้า ต่อมาก็มีเกวียน รถจักรยาน รถมอเตอร์ และรถยนต์ตามลำดับจนถึงปัจจุบัน

1.1 การขยายตัวของชุมชน

การขยายตัวของชุมชนขยายตัวเพิ่มขึ้นเพราะค่านิยมของคนในหมู่บ้านคือ เมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วมักจะแยกบ้านเรือนอยู่นอกละหลัง ทำให้ชุมชนขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้ป่าไม้และแหล่งน้ำถูกทำลายเพื่อทำเป็นที่ปลูกบ้านเรือน การขยายตัวของหมู่บ้านจะมี 2 ส่วนคือ ส่วนแรกขยายในบริเวณติดกันจนกลายเป็นชุมชนที่เกือบจะแออัด และส่วนที่สองคือ การขยายตัวตามแหล่งทำกินการสร้างบ้านเรือนจึงมีลักษณะเป็นบ้านสวนปัจจุบันมีบ้านทั้งหมด 161 หลังคาเรือน

1.2 ระบบนิเวศน์ของชุมชน

ทำเลที่ตั้ง

บ้านระม หมู่ที่ 4 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประมาณ 14 กิโลเมตร โดยมีถนนสุระนารายณ์ผ่านซึ่งเป็นถนนสายหลักของหมู่บ้าน และมีถนนโคกสูงขามทะเลสอตัดผ่านหมู่บ้าน ทางเข้าหมู่บ้านจะมีวัดสว่างอารมณ์ตั้งอยู่ ถ้าเดินทางมาจากบ้านโคกสูงไปขามทะเลสอ จะมองเห็นวัดได้ชัดเจน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านสำคัญ หมู่ 10 ตำบลโคกสูง และบ้านส่องใต้ หมู่ 3 ตำบลโคกสูง

ทิศใต้ ติดกับ บ้านระมพัฒนา หมู่ 6 ตำบลโคกสูง และบ้านมะม่วงพัฒนา หมู่ 7 ตำบลโคกสูง

ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านบึงทับช้าง หมู่ 4 ตำบลจอหอ

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านลำโพ หมู่ 3 ตำบลพุดซา

สภาพที่ดิน

สภาพที่ดินของหมู่บ้านระม หมู่ที่ 4 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นดินหน่วยที่ 3 คือเป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดํา ส่วนดินล่างมีสีเทา หรือน้ำตาลอ่อน มีจุดประสีเหลือง และสีน้ำตาลหรือสีแดง บางแห่งพบเปลือกยิบซัม และเปลือกหอยในชั้นดินล่างพบบริเวณที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบเป็นดินลึก มีการระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดแก่ถึงด่างปาน

กลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.5 – 8.0 ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนาหรือ
ยกร่องปลูกพืชผักและผลไม้ ซึ่งไม่ค่อยมีปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน แต่ถ้าเป็นที่ลุ่มมากๆ จะมี
ปัญหาเรื่องน้ำท่วมในฤดูฝน

ระบบสาธารณูปโภค ในหมู่บ้านระงมดังนี้

- ระบบไฟฟ้า
- ระบบประปา
- ถนนคอนกรีตและถนนลูกรังในหมู่บ้าน
- ระบบโทรศัพท์
- ร้านค้าในหมู่บ้าน
- ร้านซ่อมรถมอเตอร์ไซด์

2. สภาพปัจจุบัน

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านระงม หมู่ที่ 4 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนสมาชิก
ชุมชน 644 คน ร้อยละ 56 เป็นเพศหญิง กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี – 50 ปี

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

	ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	282 คน	44
	หญิง	362 คน	56
2. อายุ	1 วัน – 3 ปีเต็ม	24 คน	4
	3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	38 คน	6
	6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	53 คน	8
	12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	30 คน	5
	15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	23 คน	4
	18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	374 คน	58
	50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	48 คน	7
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	54 คน	8	

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

ทั้งของสาธารณะ และส่วนบุคคลในหมู่บ้านมีดังนี้

- บ่อน้ำตื้น 16 บ่อ ใช้ได้ไม่ตลอดปี
- สระน้ำ 1 สระ ใช้ได้ไม่ตลอดปี
- คลองน้ำ 1 แห่ง ใช้ได้ตลอดปี
- บึง 1 แห่ง ใช้ได้ไม่ตลอดปี
- ฝ่ายกั้นน้ำ 3 แห่ง ใช้ได้ตลอดปี

3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านระงมนั้น มีการค้าขายหลากหลายชนิดตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ดังนี้ คือ ร้านขายของชำ ร้านขายอาหารสด อาหารสำเร็จรูป รถขายเล่ไปตามบ้าน โรงเรียนขนาดเล็ก ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย ตู้ซ่อมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน ซึ่งแต่ละร้านมีรายได้เฉลี่ย 2,500-3,000 บาท ต่อวัน(จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ) นอกจากนี้ยังมีการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ไร่บริโภคและขายภายในหมู่บ้านบ้างเล็กน้อย และนำไปขายในตลาดในเมือง

สมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างทำงานบริษัทต่างๆ ในจังหวัด นครราชสีมา และทำการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น พื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรจะมีพื้นที่ไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่จะทำการเกษตรเป็นอาชีพเสริม ซึ่งจะใช้เวลาว่างทำ และทำเพียงเพื่อให้พออยู่พอกินกันในครอบครัว ส่วนอาชีพอื่นๆ ได้แก่ รับราชการ รับจ้างทั่วไป มีจำนวนไม่มากนัก สำหรับประชาชนที่ต้องอยู่บ้านเลี้ยงลูกเลี้ยงหลาน หรือที่มีอาชีพทางการเกษตร ก็จะใช้เวลาว่างในการรับจ้างแกะเม็ดมะม่วงหิมพานต์ที่บ้าน จากการสัมภาษณ์ครอบครัวเกือบทุกครอบครัวในหมู่บ้านมีรายได้รวมตั้งแต่ 20,000 บาทต่อปี

4. ด้านวัฒนธรรม

ในหมู่บ้านระงมมีวัดสว่างอารมณ์เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาพื้นบ้านในการสื่อสาร (ภาษาโคราช) ความเป็นอยู่ของชาวบ้านระงมมีลักษณะเป็นเครือญาติ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพราะส่วนใหญ่ลูกหลานเมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วมักจะสร้างบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกันเป็นกลุ่ม สำหรับเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกันก็จะนัดถือนกันเป็นพี่น้องเช่นกัน เพราะเมื่อถวมถึงปู่ ย่า ตา ยาย หรือรุ่นทวด ก็จะมีสายสัมพันธ์เป็นญาติพี่น้องกันเกือบทั้งหมู่บ้านเช่นเดียวกัน ดังนั้นถ้ามีอะไรเดือดร้อนก็จะช่วยซึ่งเหลือกันและกันเวลาที่เจ็บไข้ได้ป่วยก็จะมาดูแลกัน การปกครองของบ้านระงมนั้นจะเคารพผู้อาวุโส ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำทั้งที่เป็น

ทางการ และไม่เป็นทางการเห็นได้จากการมีกลุ่มต่างในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มแปรรูปอาหาร (ไข่เค็ม ขนมข้าวแตง ดอกไม้ประดิษฐ์) กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง และกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

5. ข้อมูลอื่นๆ

5.1. วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ

วัดสว่างอารมณ์เป็นวัดที่ชาวบ้านมาทำบุญเป็นประจำและตามประเพณีต่างๆ ดังนี้

วันขึ้นปีใหม่	ชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดโดยนำอาหารคาวหวาน น้ำ และดอกไม้มาถวายพระ
งานประจำปี	ก่อนวันงานชาวบ้านจะมาช่วยกันจัดเตรียมงานทุกวันในตอนเย็นพร้อมทั้งนำของขวิญมาทำบุญด้วย
วันมาฆบูชา	ในตอนเช้าชาวบ้านก็จะมาทำบุญที่วัดโดยนำอาหารคาวหวาน น้ำ และดอกไม้มาถวายพระ ส่วนในตอนค่ำชาวบ้านจะออกมาเวียนเทียน
วันสงกรานต์	ชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดโดยนำอาหารคาวหวาน น้ำ และดอกไม้มาถวายพระพร้อมทั้งสงน้ำพระ และรดน้ำคนชราเพื่อขอพร และในตอนกลางวันผู้นำหมู่บ้านก็จะนำเล่นรดน้ำคำหัว และมีการเล่นต่างๆ เช่น เล่นสะบ้า วันนี้นักชาวบ้านถือเป็นวันครอบครัวด้วยเพราะลูกหลานจะมาบ้านพร้อมๆ หน้ากัน
วันวิสาขบูชา	ในตอนเช้าชาวบ้านก็จะมาทำบุญที่วัดโดยนำอาหารคาวหวาน น้ำ และดอกไม้มาถวายพระ ส่วนในตอนค่ำชาวบ้านจะออกมาเวียนเทียน
วันเข้าพรรษา	ชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดโดยนำอาหารคาวหวาน น้ำ และดอกไม้มาถวายพระ และจะมีชาวบ้านมาจำศีลที่วัดในวันนี้ด้วย นอกจากการทำบุญที่วัดชาวบ้านยังนิยมเรียกขวิญข้าวในวันนี้อีกด้วย
วันแม่	ชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดโดยนำอาหารคาวหวาน น้ำ และดอกไม้มาถวายพระพร้อมทั้งประกอบพิธีถวายพระพร การไหว้แม่นิยมไหว้ด้วยพวงมาลัยที่ทำจากดอกมะลิด้วย และผู้นำหมู่บ้านก็จะรณรงค์ให้ชาวบ้านออกมาทำความสะอาดถนนที่สาธารณะ และบ้านของตนเองให้สะอาดด้วย
วันออกพรรษา	ชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดโดยนำอาหารคาวหวาน น้ำ และดอกไม้มาถวายพระ นอกจากนี้ยังมีการใส่บาตรอาหารแห้งด้วย
ทอดกระฐิน	นับจากวันออกพรรษาได้ 1 วันจนถึง 1 เดือนจะเป็นช่วงที่ทางวัดและผู้ที่ทอดกระฐินจะกำหนดวันทอดกระฐิน
ลอยกระทง	ในบางปีผู้นำหมู่บ้านจะจัดงานลอยกระทงที่สระน้ำสาธารณะประจำหมู่บ้าน ชาวบ้านบางคนจะทำกระทงเอง ส่วนบางคนที่ไม่เป็นเวลาจะมาซื้อที่งาน และมีบางคนนิยมไปเที่ยวที่อื่นๆ ที่จัดงานลอยกระทง

วันพ่อ ชาวบ้านจะทำบุญที่วัดโดยนำอาหารคาวหวาน น้ำ และดอกไม้มาถวายพระ และประกอบพิธีถวายพระพร และผู้นำหมู่บ้านก็จะรณรงค์ให้ชาวบ้านออกมาทำ ความสะอาดถนน ที่สาธารณะ และบ้านของตนเองให้สะอาดด้วย

5.2. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

สมาชิกในหมู่บ้านระงมโดยส่วนใหญ่แล้วจะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ร่วมกันเป็นอย่างดี มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครอบครัวมีความอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง กันดี ดังจะเห็นได้จากมีการรวมกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มกีฬาเยาวชน กลุ่มไข้เข็ม กลุ่มดอกไม้สด-ดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนวัว กลุ่มข้าวแตน กลุ่มน้ำปลาจาก ปลาแร่ กลุ่มอนุรักษ์แหล่งน้ำ เป็นต้น จะเห็นได้หมู่บ้านระงมมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการ เงินกองทุนต่างๆ มาหลายกองทุนแล้ว ทั้งที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งประสบ การณ์นี้สามารถนำมาใช้พัฒนาเงินกองทุน 1 ล้านบาทให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชาวบ้านระงมได้ นอกจากนี้ภายในหมู่บ้านมีระบบสาธารณูปโภคครบทุกครัวเรือน ท่าเลที่ตั้งของหมู่บ้านสะดวกใน การคมนาคม

5.3. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

จากการที่ได้เข้าไปสัมภาษณ์กลุ่มต่างๆ ของหมู่บ้านระงม พบว่า ลักษณะที่ทำให้ กลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่เข้มแข็ง คือ สมาชิกกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือด้านการตลาด แต่ถ้าเป็นกิจกรรม อื่นๆ ที่ไม่ใช่เรื่องการตลาด เช่น การผลิต เป็นต้น สมาชิกกลุ่มจะให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี และ ถึงแม้จะมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการแล้วก็ตาม เมื่อจะต้องมอบหมายให้รับผิดชอบเรื่อง การตลาด สมาชิกส่วนใหญ่จะปฏิเสธ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในกลุ่มต่างๆ ยังต้องการผู้ที่มีความสามารถ ด้านการตลาดมาแนะนำหรือช่วยเป็นที่ปรึกษาให้ และอีกสาเหตุหนึ่งส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มต้องรับ ภาระในการดูแลบ้านและเลี้ยงลูกหลานของตนเองด้วย จึงทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะไปทำเรื่อง การตลาดที่อยู่นอกหมู่บ้านหรือตามที่ต่างๆ ที่ภาครัฐจัดให้

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1.1 นโยบายของรัฐเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า บุคคลในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ยังไม่ชัดเจนในระยะแรกๆ แต่เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้านแล้วจะเริ่มเข้าใจมากขึ้น จากการสนทนา และสอบถามจากผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน

1.2 การจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท

การจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทมีการแบ่งประเภทการกู้ยืมออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก กู้สามัญ กู้ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท ได้กำหนดวงเงินไว้ 950,000 บาท และประเภทที่ 2 กู้ฉุกเฉินเพื่อบรรเทาความจำเป็นเร่งด่วนอีก 50,000 บาท กู้ได้ไม่เกิน 4,000 บาทต่อราย

1.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดม

ประกอบด้วยคณะกรรมการ 15 คน และที่ปรึกษากองทุนฯ 8 คน มีโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุนฯ ดังนี้ ประธาน รองประธาน 2 คน เลขานุการ 1 คน ผู้ช่วยเลขานุการ 1 คน เภรัญญิก 1 คน ผู้ช่วยเภรัญญิก 1 คน ประชาสัมพันธ์ 2 คน และผู้ตรวจสอบ 6 คน

กรรมการและที่ปรึกษาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านต่างๆ ได้แก่ ประสบการณ์ในด้านบริหารเงินกองทุนของกลุ่มต่างๆ ของหมู่บ้าน ด้านการเงินการบัญชี และด้านการปกครอง

1.4 อื่นๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

เงินที่สมาชิกผู้กู้นำมาผ่อนชำระคืนทั้งเงินต้น และดอกเบี้ยเป็นรายเดือนนั้น ก็ได้นำมาให้สมาชิกรายอื่นๆ ที่ขอกู้ต่อไปอีก

ผู้สมัครขอกู้จะต้องมีผู้ค้ำประกัน คือ ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านระดม จำนวน 2 คน และปฏิบัติตามระเบียบการชำระเงินคืนของกองทุนหมู่บ้านระดมอย่างเคร่งครัด

2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

คณะกรรมการกองทุนทั้ง 15 คนร่วมกันพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ จุดเด่นในการคัดเลือกผู้กู้ คือ มีการลงมติ และใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจให้กู้ทีละราย จุดด้อยในการคัดเลือกผู้กู้ คือ การพิจารณาเลือกผู้กู้ และวงเงินที่ให้กู้ นั้น คณะกรรมการจะไม่มีการศึกษาความเป็นไปได้ของ

โครงการในเรื่องการตลาดก่อนการอนุมัติ เพราะคณะกรรมการเองไม่มีความรู้เรื่องการตลาดดีพอ จึงเน้นความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้

2.2 กระบวนการทำบัญชีของกองทุน

จัดทำบัญชีทุกเดือนโดยแยกบัญชีเป็น 2 บัญชี คือ บัญชีสัจจะออมทรัพย์ และบัญชีกองทุนฯ 1 ถ้านบาท

2.3 อื่นๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A

การรับชำระหนี้

การรับชำระหนี้จากสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านระงมจะแบ่งเป็นค้ำ ซึ่งมีทั้งหมด 8 ค้ำ แต่ละค้ำจะมีกรรมการกองทุนหมู่บ้านรับผิดชอบติดตามการรับชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกให้สามารถชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยได้ตรงตามเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นกรรมการประจำค้ำแต่ละค้ำจะนำเงินที่เก็บมาได้ไปให้กับฝ่ายการเงินการบัญชี ในวันที่ 7 ของทุกเดือน พร้อมทั้งทำเอกสารหลักฐานการนำเงินเข้าบัญชีธนาคารเป็นรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการทำบัญชี และปล่อยกู้ให้กับสมาชิกรายอื่น ๆ ต่อไป

การสมัครขอกู้

สมาชิกที่ต้องการขอกู้จะต้องเขียนใบขอกู้ พร้อมเอกสารในการขอกู้ที่กำหนดให้เรียบร้อยยื่นต่อกรรมการกองทุนฯ ถ้ายื่นก่อนก็จะได้รับเงินกู้อ่อนตามลำดับ

3. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

3.1 ผลโดยตรง

จากการดำเนินงานของกองทุนมีขอคงเงินให้กู้เพิ่มขึ้น ทำให้ปัจจุบันมีผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านระงม ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 ถึงเดือนสิงหาคม 2545 รวมผู้กู้ทั้งสิ้นจำนวน 124 ราย ชำระครบแล้ว 21 ราย คงเหลือผู้กู้จำนวน 103 ราย มีวงเงินกู้ 1,292,000 บาท และในปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านระงมมีเงินทั้งหมด 1,338,982.30 บาท ซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการโดยการนำเงินต้นและดอกเบี้ยที่สมาชิกชำระคืนเป็นรายเดือนมาปล่อยกู้ให้กับสมาชิกรายอื่นๆ ที่ต้องการกู้เงินกองทุนฯ จุดด้อยของการบริหารจัดการเงินกองทุนฯ ของบ้านระงม คือ การให้กู้เงินในระยะหลังสมาชิกผู้กู้ไม่ทำโครงการมาเสนอขอกู้เหมือนครั้งแรกที่พิจารณาคัดเลือกผู้กู้ คณะกรรมการยังปล่อยให้กู้ถึงแม้จะทราบว่าสมาชิกผู้กู้จะนำเงินที่กู้มาไปใช้ในการชำระหนี้อื่น ๆ มากกว่านำมาดำเนินโครงการที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม

3.2 ผลกระทบโดยตรง

การให้กู้เงินของกรรมการกองทุนหมู่บ้านระงมนั้น ปัจจุบันสามารถให้กู้ได้ทั้งหมด 124 ราย มีผู้ที่ชำระครบแล้ว 21 ราย คงเหลือผู้กู้จำนวน 103 ราย มีวงเงินกู้ 1,292,000 บาท

และในปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านระงมมีเงินทั้งหมด 1,338,982.30 บาท จำนวนเงินนี้จะออกมทรัพย์ของหมู่บ้านปัจจุบันมียอดสะสม 295,623 บาท

การกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านระงมมีการกู้ไปเพื่อขยายกิจการเดิมมี 69 ราย กู้เพื่อลงทุนทำกิจการใหม่ 6 ราย ส่วนที่เหลือ 49 ราย กู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อลดรายจ่าย และใช้หนี้รายอื่นๆ

3.3 ผลกระทบโดยอ้อม

กองทุนหมู่บ้านระงมมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง คือ มีกระบวนการในการจัดเก็บเงินกองทุนที่ดี และมีสมาชิกมีความซื่อสัตย์ในการชำระเงินคืนตามเงื่อนไขที่กำหนดเป็นผลทำให้กองทุนฯมีกำไรสามารถนำเงินมาจัดสรรตอนปลายปีให้กับสมาชิกในรูปของเงินปันผลค่าหุ้นเงินเฉลี่ยคืนให้ผู้กู้ เป็นทุนสมทบกองทุน เป็นทุนเพื่อสาธารณะประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน เป็นเงินประกันความเสี่ยงของกองทุนเป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน เป็นทุนการศึกษาและการพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน เป็นทุนเพื่อช่วยเหลือคนชรา เด็ก และผู้ด้อยโอกาส และเป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก นอกจากนี้ยังมีจำนวนวงเงินเพิ่มขึ้นสำหรับให้สมาชิกกู้ได้ครบทุกรายที่มีความประสงค์ขอกู้

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

1.1 ประสิทธิภาพการดำเนินกิจการของผู้กู้

ส่วนมากของจำนวนสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนนั้น จะมีประสิทธิภาพในการประกอบกิจการอยู่แล้ว เพราะการกู้ส่วนใหญ่จะกู้ไปเพื่อขยายกิจการเดิมให้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น แต่บางอาชีพอาจจะไม่เห็นผลในระยะสั้น เช่น อาชีพทางการเกษตร เป็นต้น จุดดี สามารถมั่นใจได้ว่าผู้กู้จะประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการ ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ภายในหมู่บ้านต่อไป จุดด้อย ผู้กู้ไม่มีการศึกษาหาวิธีการดำเนินกิจการใหม่ๆ ยังคงใช้ประสบการณ์เดิมๆ ทำให้การดำเนินกิจการมีโอกาสล้มเหลวได้

1.2 อาชีพหลักของผู้กู้

อาชีพทางการเกษตร จุดเด่น คือมีผลผลิตทางการเกษตรไว้บริโภคเอง จุดด้อย คือมีความเสี่ยงสูงเพราะผลผลิตที่ได้ไม่แน่นอน

อาชีพลูกจ้าง อาชีพรับราชการ จุดเด่นของอาชีพหลักของผู้กู้คือ ผู้กู้มีรายได้ที่แน่นอนสามารถบริหารรายจ่ายของตนได้ จุดด้อยคือ รายได้อาจจะไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในครอบครัว

อาชีพค้าขาย จุดเด่น คือ มีรายได้จากการขายทุกวันทำให้มีเงินหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายในครอบครัวสม่ำเสมอ จุดด้อย คือ การลงทุนในครั้งแรกต้องใช้เวลาลงทุนสูง

1.3 อื่นๆ ที่เกี่ยวกับบริบทของหน่วยระบบ B

จากการศึกษาจะลึกรายกรณี พบว่า สมาชิกผู้มีส่วนใหญ่มีหนี้สินอื่นๆ นอกจากกองทุนหมู่บ้านระมมอีก เช่น ธกส. กองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน นายทุนนอกระบบ เป็นต้น

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

2.1 จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน

สมาชิกผู้กู้ได้นำเงินไปดำเนินการ โดยการจัดสรรเงินในการซื้อวัตถุดิบ อุปกรณ์ อาคาร โรงเรียน ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่างๆ

2.2 อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

สมาชิกผู้กู้มีความรู้ ความชำนาญ เทคนิคในการดำเนินการเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ ขยันหมั่นเพียร อดทน และมีการแสวงหาความรู้เพิ่มอยู่เสมอ

3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

3.1 การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า กิจการสามารถดำเนินการไปได้ดีมีกำไร และสามารถทำเป็นอาชีพที่ยั่งยืนให้กับผู้กู้ได้ กิจการบางอย่างอาจประสบกับอุปสรรคที่ทำให้สำเร็จช้าเนื่องจากต้องพึ่งพาธรรมชาติ เช่น อาชีพทางการเกษตร

3.2 แหล่งวัตถุดิบที่ดีในการดำเนินการต่างๆ ของสมาชิกในหมู่บ้านสามารถหาได้ในท้องถิ่นและในชุมชนใกล้เคียง หรือในตัวเมือง เนื่องจากหมู่บ้านระมมมีทำเลที่ตั้งสะดวกในการคมนาคม

3.3 อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B

สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านระมมบางรายนำไปชำระหนี้สินนายทุนนอกระบบอื่นๆ ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง และบางรายนำไปใช้จ่ายในครอบครัว

4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

4.1 ผลโดยตรงจากการนำเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านมาดำเนินการคือ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาความรู้จากการที่ได้ทำกิจการเดิมให้ดีขึ้น มีผลผลิตจากการทำกิจการเพื่อไว้บริโภคเอง มีผลกำไรจากการทำกิจการ จุดด้อยคือ ในการดำเนินการทางการเกษตร จะมีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้

4.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้มีเงินมาใช้จ่ายในการขยายกิจการเดิม มีการพัฒนาความรู้ในการดำเนินการ มีเงินหมุนเวียนในการดำเนินการมากขึ้น และมีเงินเหลือเพื่อการออมเพิ่มขึ้น

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม ผู้ผู้มีการพึ่งตนเอง มีความเข้มแข็งในการดำเนินกิจการของตนเองมากขึ้น และยังมีบางส่วนที่กลับคืนถิ่นเพื่อประกอบกิจการของตนเอง นอกจากนี้ทางด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านมีการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคภายในหมู่บ้าน ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านโดยรวมดีขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้ผู้

1. อาชีพทางการเกษตร

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้อาชีพทางการเกษตรในหมู่บ้านระงม ผู้ผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรส่วนใหญ่จะนำเงินที่ผู้ผู้ไปดำเนินกิจการจริงแต่จะเป็นกิจการเล็กๆ ทำเป็นอาชีพเสริมมากกว่า ไม่มีการรวมกลุ่มกันจริงจัง จะเป็นเพียงการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันหาทางแก้ไขบ้าง ด้วยการลองผิดลองถูก แล้วนำมาเล่าสู่กันฟัง

1.1 อาชีพเลี้ยงไก่พื้นเมือง

- มีปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุด ได้แก่ พันธุ์ไก่ที่ดี มีโรงเรือนถูกสุขลักษณะ มีราคาดี
- กระบวนการที่ดีที่สุด ได้แก่ การดูแลถูกต้อง มีการให้วัคซีนป้องกันโรคครบถ้วน มีการป้องกันศัตรูที่ดี
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ไก่มีสุขภาพแข็งแรง ไก่ไม่ป่วยเป็นโรคตาย มีน้ำหนักดี

1.2 อาชีพเลี้ยงปลา

- มีปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุด ได้แก่ พันธุ์ปลา บ่อปลา
- มีกระบวนการที่ดีที่สุด ได้แก่ การให้อาหารเหมาะสม การดูแลน้ำให้สะอาดอยู่เสมอ
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ปลาที่มีขนาดเท่าๆ กัน

1.3 อาชีพทำนา

- มีปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุด ได้แก่ น้ำในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของข้าว พันธุ์ข้าว ความสมบูรณ์ของดิน
- กระบวนการที่ดีที่สุด ได้แก่ วิธีการปลูกข้าวที่ถูกต้อง การดูแลใส่ปุ๋ยตามระยะเวลาที่เหมาะสม การกำจัดศัตรูข้าว
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ข้าวมีน้ำหนักดี เมล็ดข้าวไม่ลีบ ให้ผลผลิตต่อไร่สูง

2. อาชีพค้าขายและบริการ

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ค้าอาชีพค้าขายและบริการในหมู่บ้านระงม สรุปได้ดังนี้ การทำอาชีพค้าขายไม่มีการรวมกลุ่มกันจะมีลักษณะต่างคนต่างทำ มีการแข่งขันกันบ้างในเรื่องของการเลือกตัวสินค้า ที่มีคุณภาพ และมีความหลากหลายให้กับลูกค้าได้เลือกซื้อ การจัดตกแต่งร้านให้ดูสะอาดน่าซื้อ มีการขายทั้งเงินสดและเงินสด

2.1 อาชีพค้าขาย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ สินค้าที่มีคุณภาพ ราคาเหมาะสม มีสินค้าตรงกับความต้องการของลูกค้า
- กระบวนการที่ดี ได้แก่ การจัดการที่มีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำ มีบริการที่เหมาะสม ผู้ประกอบการคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก มีคุณธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความรู้เรื่องการตลาด
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ราคาและคุณภาพใกล้เคียงกัน ลูกค้ามีความพึงพอใจในสินค้าและบริการ การค้าขายมีกำไร

2.2 อาชีพบริการอื่นๆ เช่น อู่ซ่อมรถ

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ อะไหล่ที่มีคุณภาพ ช่างที่มีความรู้ความชำนาญ
- กระบวนการที่ดี ได้แก่ การบริการซ่อมที่มีคุณภาพ ให้ความรู้เบื้องต้นแก่ลูกค้าเกี่ยวกับการดูแลรักษา
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ลูกค้ามีความพึงพอใจในการใช้บริการ

ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ผลที่เกิดขึ้นจากตัววัดปัจจัยนำเข้ากองทุน 1 ล้านบาท พบว่า เงินทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่ในหมู่บ้านเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
2. ผลที่เกิดขึ้นจากตัววัดปัจจัยกระบวนการ พบว่า การจัดทำบัญชีของคณะกรรมการให้เป็นปัจจุบันนั้น จะทำให้ง่ายต่อการตรวจสอบ
3. ผลที่เกิดขึ้นจากตัววัดปัจจัยผลผลิต พบว่า มีเงินกองทุนสำรองออมทรัพย์สะสมเพิ่มขึ้นเป็น 295,623 บาท และมียอดเงินกองทุน 1 ล้านทั้งสิ้น 1,338,982.30 บาท

ตอนที่ 5 สรุปการทำสารนิพนธ์

1. การบรรลุปเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุน พบว่า มีกองทุนที่เกิดก่อนกองทุน 1 ล้านอยู่ก่อนแล้ว 4 กองทุน รวมกองทุนที่มีอยู่ในหมู่บ้านนี้ทั้งสิ้น 5 กองทุน สมาชิกในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน และมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน รับรู้และเข้าใจว่ากองทุนหมู่บ้านเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาอาชีพ รายได้ และความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน การพัฒนาอาชีพของสมาชิกในหมู่บ้านมีน้อยเพราะขาดความรู้ การสร้างรายได้จากการกู้เงินกองทุน 1 ล้านไปลงทุนนั้น สามารถสร้างรายได้ สร้างงานบ้างแต่ไม่สูงมาก ผู้ให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดกองทุนมีทั้งสิ้น 8 คน สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ของสมาชิกชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สำหรับเดือนสิงหาคม 2545 นี้มียอดเงินกองทุน 1 ล้านทั้งสิ้น 1,338,982.30 บาท และมีเงินตั้งจะออมทรัพย์สะสมเป็นเงิน 295,623 บาท

1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนมีจำนวน 15 คน การคัดเลือกคณะกรรมการบริหารตามระเบียบกองทุนนั้น จะต้องมีการคัดเลือกที่เข้าร่วมประชุมสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และลงมติโดยใช้เสียงข้างมากของที่ประชุมเป็นที่ตัดสิน ระเบียบบริหารกองทุนได้จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการบริหารกองทุน และที่ปรึกษากองทุนร่วมกัน และนำเสนอให้สมาชิกกองทุนรับรองระเบียบก่อนนำไปปฏิบัติ สำหรับการรับสมัครสมาชิกนั้น ตั้งแต่ก่อตั้งกองทุนขึ้นมีการรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านระดมสองรอบ และทุกวันที่ 7 ของเดือนจะมีการรับชำระเงินกู้ ปล่อยเงินกู้ และรับเงินฝากตั้งจะ และคณะกรรมการบริหารจะจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันทุกเดือน ณ วันสิ้นเดือน

1.3 การตัดสินใจเงินกู้จะใช้ระเบียบการกู้ของกองทุน โดยสมาชิกที่มีความประสงค์จะขอกู้จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินกับคณะกรรมการกองทุน พร้อมระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้อย่างชัดเจน และพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกที่ขอกู้เงินกองทุน เมื่อคณะกรรมการรับโครงการจากสมาชิกแล้วจะเรียกประชุมคณะกรรมการทั้ง 15 คน เพื่อพิจารณานุมัติเงินกู้ร่วมกันที่ละราย เงินกู้มี 2 ประเภท คือ เงินกู้สามัญ และเงินกู้ฉุกเฉิน ตามระเบียบให้คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน หรือร้อยละ 12 บาทต่อปี สมาชิกผู้กู้รายใดผิดสัญญาเงินกู้จะต้องเสียค่าปรับในอัตรา ร้อยละ 0.5 บาทต่อวัน ยกเว้นผู้กู้นั้นจะได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุนเสียก่อน และเมื่อครบกำหนด 1 ปี ผู้กู้จะต้องนำส่งทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยให้กองทุน ผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาให้เงินกู้ไปแล้ว 124 ราย ที่ผ่านมา สมาชิกกองทุนที่ขอกู้ทุกรายพอใจกับการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการ ปัจจุบันยังไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์ใดๆ ให้กับสมาชิกกองทุน

1.4 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า มีการนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพของผู้กู้ ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานต่างๆ มาให้ความรู้และแนะนำเทคนิคให้กับสมาชิกในชุมชน เพื่อประยุกต์ใช้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพในการประกอบวิชาชีพต่อไป

1.5 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า มีการชี้แนะเรื่องกองทุนเกี่ยวกับนโยบายและ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนอยู่เสมอๆ ผู้กู้มีความคิดในการดำเนินกิจการแบบพึ่งพาตนเอง และเพื่อบริโภคเอง

1.6 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า ศักยภาพเดิมของบริบทนั้น มีสาธารณูปโภค ครบทุกบ้าน มีน้ำใช้ตลอดปีแต่ไม่เพียงพอต่อการทำอาชีพเกษตรขนาดใหญ่ ถึงแม้ว่าพื้นดินจะมีความอุดมสมบูรณ์พอที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ก็ตาม ความหนาแน่นของชุมชนอยู่ใน ระดับปานกลาง มีจำนวนครัวเรือน 161 ครัวเรือน มีจำนวนสมาชิกชุมชน 644 คน คิดเป็นประชากร 5-6 คนต่อครัวเรือน แต่ละกองทุนที่ก่อตั้งขึ้นในชุมชนจะมีเงินทุนเป็นของตนเอง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร รับจ้างบริษัทและโรงงาน มีวัดเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมและ ประเพณีต่างๆ ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาพื้นบ้านในการสื่อสาร มีโรงเรียน 4 แห่งที่ตั้งอยู่โดยรอบ ชุมชน

2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

2.1.1 การให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

2.1.2 ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนที่มีมาก่อนจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท

2.1.3 การรวมกลุ่มของสมาชิกชุมชนในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ

2.1.4 การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกตามเวลาที่กำหนด

2.1.5 การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารที่นำเงินต้นและดอกเบี้ยที่ผู้กู้ชำระคืนในแต่ละเดือนไปปล่อยกู้ให้กับสมาชิกรายอื่นทำให้กองทุนมีเงินทุนเพิ่มขึ้น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 สมาชิกชุมชนขาดความรู้ในเรื่องการตลาด ทำให้ประสบความล้มเหลวในการ ประกอบกิจการ

2.2.2 ขาดวิธีการดำเนินกิจการที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การขายกิจการในอนาคต

2.2.3 มีสมาชิกบางรายที่กู้เงินไปแล้ว ไม่ได้นำเงินไปใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของ โครงการ แต่นำไปใช้จ่ายเพื่อการฟุ่มเฟือย

2.2.4 สมาชิกบางรายมีหนี้สินอื่นที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง เช่น นายทุนนอกระบบ ธ.ก.ส.

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า มีบ้างไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มาให้ความรู้ และคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ

4. ความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีการยกย่องคนทำดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เพราะรายได้ของครอบครัวมากกว่า 20,000 บาทต่อปี มีความอบอุ่นในแต่ละครอบครัว มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า สมาชิกมีพึงพอใจที่มีกองทุน 1 ล้านบาทในหมู่บ้าน เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากกองทุน 1 ล้านบาท

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านระงม หมู่ที่ 4 ตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อให้ทราบว่าการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถทำให้หมู่บ้านมีเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ของสมาชิกอย่างไร
2. เพื่อให้ทราบว่ายังมีปัจจัยด้านบวกและด้านลบใดบ้าง ที่เป็นโอกาสและอุปสรรคที่จะทำให้การบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านระงมสามารถดำเนินงานได้ตามนโยบายของรัฐ

2. วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

1. เลือกทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ และกำหนดตัวบ่งชี้ ตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล เลือกใช้ทฤษฎีซีพี(CIPP Model) ของสตีฟเฟิลบีม
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง และเลือกใช้ข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้ว
3. วิเคราะห์และสรุปผลในเชิงปริมาณ และในเชิงคุณภาพ

3. ผลการดำเนินการ

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านระงม บรรลุทั้ง 2 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านระงมมีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานตามความสามารถของกรรมการแต่ละคน การพิจารณาประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ และพิจารณาความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้ก่อนให้กู้ และมีการลงมติว่าจะให้กู้หรือไม่ทีละรายด้วยคณะกรรมการทั้ง 15 คน มีระบบการจัดเก็บหนี้โดยให้กรรมการประจำคุ้มเป็นผู้จัดเก็บ และมีการนำเงินต้นและดอกเบี้ยที่สมาชิกชำระคืนเป็นรายเดือนมาหมุนเวียนปล่อยกู้ให้กับสมาชิกกองทุนรายอื่นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากการศึกษาวิธีการบริหารจัดการกองทุน การจัดทำบัญชีระเบียบกองทุนหมู่บ้านระงม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนของประชาชนในหมู่บ้าน และติด

ตามการใช้เงินกู้ของผู้ที่เป็นรายบุคคล ทำให้สามารถทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกและด้านลบ โอกาสและอุปสรรคใดบ้างที่จะทำให้การบริหารจัดการกองทุนสามารถดำเนินงานได้ตามนโยบายของรัฐ

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- การให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
- ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนที่มีมาก่อนจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท
- การรวมกลุ่มของสมาชิกชุมชนในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ
- การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกตามเวลาที่กำหนด
- การบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่นำเงินต้นและดอกเบี้ยที่ผู้กู้นำมาชำระคืนในแต่ละเดือนปล่อยกู้ให้กับสมาชิกรายอื่นทำให้กองทุนมีเงินทุนเพิ่มขึ้น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- สมาชิกชุมชนขาดความรู้ในเรื่องการตลาดจึงทำให้ล้มเหลวในการประกอบกิจการ
- ขาดวิธีการดำเนินกิจการที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การขยายกิจการในอนาคต
- มีสมาชิกบางรายที่กู้เงินไปแล้ว ไม่ได้นำเงินไปใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ แต่นำไปใช้จ่ายเพื่อการฟุ่มเฟือย
- สมาชิกบางรายมีหนี้สินอื่นที่อัตราดอกเบี้ยสูง เช่น นายทุนนอกระบบ ธ.ก.ส.

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

- สมาชิกชุมชนมีความรับผิดชอบต่อชุมชน
- สมาชิกในชุมชนมีการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
- การอยู่ร่วมกันของสมาชิกเป็นไปอย่างสันติ

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการขยายกิจการ และมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านระดม 1 ล้านบาท มีเงินทั้งหมด 1,338,982.30 บาท และมีเงินสั่งจะออมทรัพย์ 295,623 บาท

การกู้ไปเพื่อขยายกิจการเดิมมี 69 ราย กู้เพื่อลงทุนทำกิจการใหม่มี 6 ราย อีก 49 ราย กู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน กู้เพื่อลดรายจ่าย และใช้หนี้รายอื่นๆ

สมาชิกผู้กู้สามารถนำผลกำไรที่ได้ไปขยายกิจการเดิม พัฒนาความรู้ในการดำเนินกิจการ มีเงินหมุนเวียนในการดำเนินกิจการมากขึ้น และมีเงินเหลือเพื่อการออมเพิ่มขึ้น

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

กองทุนหมู่บ้านระงมมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น กองทุนฯ มีกำไรพอที่จะนำมาจัดสรรในด้านต่าง ๆ ตอนปลายปีให้กับสมาชิกและคณะกรรมการบริหาร ได้แก่ เงินปันผล ค่าหุ้น ทุนสมทบกองทุน เงินประกันความเสี่ยงของกองทุน เงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน เงินทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก และอาจมีการเพิ่มวงเงินกู้สำหรับสมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ในอนาคตได้

ผู้กู้สามารถพึ่งตนเองได้ดีขึ้น มีความเข้มแข็งในการดำเนินกิจการของตนเองมากขึ้น สมาชิกชุมชนบางส่วนย้ายกลับคืนถิ่นเพื่อประกอบกิจการของตนเอง เศรษฐกิจในหมู่บ้านโดยรวมดีขึ้น

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

- ควรจะขยายระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้จาก 4 เดือนเป็น 6 เดือน เพื่อลดภาระของผู้กู้ที่มีฐานะยากจน

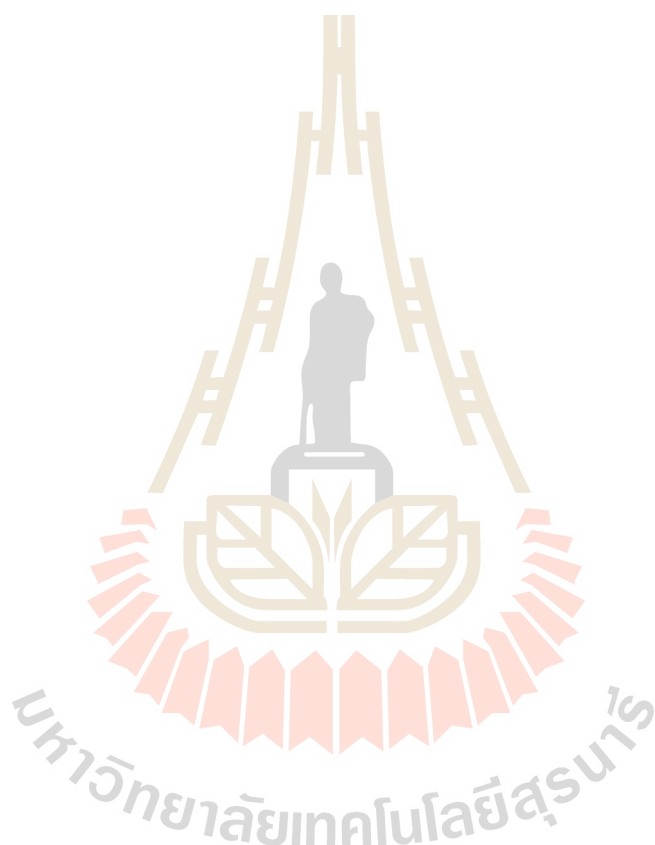
ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- คณะกรรมการบริหารทุกฝ่าย ควรจะเคร่งครัดการทำงานในทุกขั้นตอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และความเข้มแข็งของกองทุนให้มากขึ้น และให้คำนึงถึงผลกระทบในอนาคตที่อาจจะเกิดจากการละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่

ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ

- ควรจะมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรม มาใช้ในการให้การศึกษาในการประกอบอาชีพแก่ผู้กู้ และการบริหารจัดการเงินของผู้กู้ให้เงินประโยชน์มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- ควรมีการจัดอบรมเรื่องการเขียนโครงการเพื่อขอกู้เงินไปประกอบอาชีพแก่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทนั้น ควรจัดให้มีงบประมาณในการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวความคิดและวิธีการประกอบกิจการ อุตสาหกรรมในครัวเรือน และการทำการเกษตรที่จะให้ประสบผลสำเร็จ ให้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนที่มีความสนใจ และควรมีการติดตามผลหรือให้คำแนะนำ

ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การประกอบกิจการของผู้ภู่นั้นมีความยั่งยืนตลอดไป เพราะที่ผ่านมามีประชาชนที่อยู่ในชนบทที่มีความรู้ น้อย จะไม่มีการศึกษาในเรื่องที่ ทำอย่างถ่องแท้ทั้งที่ในการประกอบอาชีพที่ทำอยู่ส่วนมากจะทำในลักษณะที่บอก ต่อๆ กันมาจากปู่ ย่า ตา ยาย มากกว่า

บรรณานุกรม

- กองทุนเพื่อสังคม, สำนักงาน. 2544. ชีวิตชุมชน. (มีนาคม-มิถุนายน 2544), กรุงเทพฯ.
- กรมการพัฒนาชุมชน, สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน. 2544. ปลูกวิถีสานกองทุนหมู่บ้าน 1
ด้านบาท. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
เกรียงไกร พันธุ์เพชร. 2545. “สุริยะฉายไฟชุมชนชีวิตธุรกิจไทย ฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจ.” ไทยรัฐ. 15
มกราคม 2545, หน้า 8.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และ
อำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี.
- . 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- . 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2, 3) พ.ศ. 2544, ฉบับที่ 4 2545. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระงม. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ระงม. นครราชสีมา.
- ดอกสะแบง. 2545. “หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน”. ไทยรัฐ. 21 พ.ศ. 2545, หน้า 7.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาจัดการ
และการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- รัตนา เจริญชัย. 2544. ถอดรหัส “กองทุน” ระดับหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายเผยแพร่งานวิจัยสำนัก
งานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สถาบันราชภัฏ. สำนักงาน. 2545. เอกสารประกอบการเรียนหุวิชาการศึกษาประเมินเพื่อการพัฒนา.
พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.
- การวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดัก จำกัด.